MOKSLAS ★ MENAS LITERATŪRA

Sukaktuvininkas prof. Kaz. Pakštas

PROF. STEPONAS KOLUPAILA, Notre Dame

Bešališkas kalendorius rodo, kad turime nurašyti į "senius" šimto metų vergijos gavę netivieną iš pačių judriausių ir energingiausių mūsų visuomenės žmonių: birželio 29 d. sukanka 60 metų mano mielam kolegai ir bičiuliui mokslininkui ir visuomenininkui dr. Kazimierui Pakštui!

K. Pakštas yra labai plačiai žinomas tiek Lietuvoje, tiek ir Amerikos lietuvių visuomenėje: čia jis lankėsi daug kartų, čia studijavo, kurį laiką netgi buvo "Draugo" redaktorium, Amerikos lietuviai parėmė jo augštąjį mokslą Šveicarijoje. Lietuvoje jis buvo žymus katalikų veikėjas, ateitininkų vadas, V. D. universiteto profesorius, Lietuvos Geografinės draugijos pirmininkas, nepamainomas įvairių sąjūdžių dalyvis ar inspiratorius. Todėl nėra reikalo jį ypatingai charakterizuoti, visi jį gerai pažįsta ir gerbia. Šia proga norėčiau pasakoti šį tą iš sukaktuvininko praeities, tuo paryškindamas kai kuriuos šio nepaprasto asmens bruožus. Neturiu tikslių biografinių duomenų, tad pasitikėsiu vien atmintimi.

Geografas — keliautojas

Kilimo prof. Pakštas yra augštaitis, rytų augštaitis, nuo Alaušo ežero, taigi Tumo Vaižganto kaimynas: gal dėl to turi kiek panašumo būde. Šventosios upės krante yra Butėnų kaimas, 5 km. į pietus nuo Svėdasų mst., labai dailioje vietoje: čia augo jaunasis Kazys, čia jis rišo sielius ir plūkdė Šventąja, tik pradžios mokyklą išėjęs. Laimingai patekęs į Ameriką, čia jis dirbdamas ir vakarais studijuodamas, padarė didelę pažangą ir gavo paramą tęsti studijas Friburgo universitete, Šveicarijoje, kur jisai, bene 22 metais, gavo daktaro diplomą už disertaciją "Lietuvos klimatas", kuri buvo išleista prancūziškai ir lietuviškai.

Pasirinkęs savo sritį geografiją K. Pakštas įsijungė į mūsų jaunojo universiteto darbą. Geografijos katedra tebuvo pradžioje Teologijos - Filosofijos fakultete: vėliau, po un-to reformos, ji perėjo į Gamtos-Matematikos fakultetą: jai vadovavo prof. Pakštas. Geografija — gyvas mokslas, jos nepažinsi vien iš knygų! Prof. Pakštas keliauja po pasaulį, studijuodamas įvairias šalis ir rinkdamas medžiagą raštams ir paskaitoms. Nelengvas ir brangus buvo keliavimas, reikalaująs daug sveikatos ir laiko: kiekviena kelionė buvo jungiama su tam tikru tikslu. Prof. Pakštas jieškojo tinkamos lietuviams "kolonijos", kur gyventojų perteklius galėtų padoriai įsikurti ir paremti savo Tėvynę nelaimei ištikus. Tuo tikslu (prof. Pakštas lankė Angolą, portugalų kolonija p. vakarų Afrikoje, ir ta proga apkeliavo visą Afriką. Taip pat jis lankė Pietų Ameriką, Artimuosius Rytus, visas Europos šalis. Apie ji buvome paleidę anekdotą: Pakštas nematė Australijos! Mat, Australija buvo vienintelis kontinentas, kurio jis nesuskubo aplankyti...

Prof. Pakšto toliaregystė

Daug keliavęs ir matęs pasaulio, prof. Pakštas turėjo platesnį akiratį, mokėjo pažvelgti plačiau už savo parapijos ribų ir interesų. Jis buvo vienintelis Lietuvoje žmogus, kuris drįso pareikšti savo neeilinę nuomonę apie mūsų ateitį: mūsų šalį ištikusioje nelaimėje jo žodžiai skamba, kaip tikro pranašo. 1928 metais, kai buvo minimas pirmasis Nepriklausomos Lietuvos dešimtmetis, prof. Pakštas išspausdino "Židinio" žurnale labai objektingą straipsnį: po ketą ir neįprastą laimę gyventi laisvi, turime numatyti galimą nepriklausomybės praradimą ir pasiruošti būsimąjai kovai už jos apgynimą ir atgaivinimą: buvo nurodyta eilė būtinų žygių, akcentuojant reikalą ruošti inteligentų kadrus, palaikyti užsieny tam tikrus centrus. Spauda piktai puolė to straipsnio pesimistiškas mintis: buvome jauni ir temokėjome džiaugtis laisve!

1939 metais prof. Pakštas gavo kvietimą atvykti į Kaliforniją su paskaitomis viename iš universitetų. Čia jį užklupo ka-

Prof. K. Pakštas

ras. Iš tolo jautęs ir numatęs Lietuvai gresiantį mirtiną pavojų, jisai parašęs mūsų vyriausybei memorandumą, siūlydamas rimtų priemonių mūsų kultūros turtams apsaugoti galimos nelaimės akivaizdoje. Mums, tremtiniams, būtų įdomu dar paskaityti šią pranašystę ir įsidėmėti ją ateičiai. Turėtų rausti iš gėdos tas vieno dienraščio straipsnio autorius, kuris kvailai pašiepė "pranašą su barzdele"!

Prof. Pakšto dinamika

Sukaktuvininkas jautriai atsiliepia kiekvienu gyvu ir svarbiu mūsų tautai reikalu. Jį matėm vienu iš iniciatorių "Naujosios Romuvos" klubo, kuris judino apstingusį mūsų šviesuosuomenės gyvenimą, Lietuvių verslininkų pastangose atlietuvinti Lietuvos miestus, prisimename jo drąsius projektus įkyriai Vilniaus problemai judinti. Jis organizuoja ir pats vadovauja vasaros kursams — mokytojams, Amerikos jaunimui. Prof. Pakštas — puikus paskaitininkas: jo viešos paskaitos sutraukdavo minias klausytojų: paskaitose jis visada įdomus ir originalus, moka pagauti protą ir širdį.

Būdamas karštas Lietuvos patriotas ir katalikų organizacijų veikėjas, prof. Pakštas yra kultūringas ir tolerantingas kitų pažiūrų žmonėms. Kai Kaune buvo švenčiama dr. J. Šliupo sukaktuvės, prof. Pakštas iškilmingai padėkojo jam... katalikų visuomenės vardu: dr. Šliūpas pažadino katalikus iš apsnūdimo ir iššaukė jų didesnį aktingumą! Prof. Pakštas nevengė diskusijų su lenkų visuomenės veikėjais ir sėkmingai gynė savo tezes. Ne kartą jis darė intervencijas prezidentui A. Smetonai: sargybos praleisdavo jo mažą "opeliuką" ir jis gaudavo audiencijas!

Matome ir dabar, kaip energingai veikia mūsų "senis" amerikiečių ir ypač mūsų kaimynų sferose. Tik vis dažnai jis kovoja vienas!

Prof. Pakšto mokslo darbai

Kaip geografas ir visuomenininkas, prof. Pakštas daug rašo ir turi išleidęs daug knygų. Be jau minėto "Lietuvos klimato", kuris lieka vieninteliu šios srities darbu, jis išleido Afriką, Baltijos kraštų politinę geografiją, Aplink Afriką, Javų geografiją, Baltijos jūrą, Lietuvos sienų problemas, ir daug kitų straipsnių mūsų ir svetimuose žurnaluose. Labai svarbus jo darbas, išleistas Chicagoje 1947 metais: Lithuania and World War II, kur atvaizduota mūsų tautos nelaimė ir mūsų idealai.

Tikime, kad mūsų gerbiamas sukaktuvininkas nepadės ginklo ir dar parašys svarbių veikalų. Tuo tarpu palinkėkime jam sėkmės keliant ir ginant mūsų tautos ateities problemas Europos federacijos linkme, ir kartu didesnės moralinės paramos mūsų bendruomenės tarpe! O ypatingai — geros sveikatos!

Venancijus Ališas

SAULĖS KALVARIJOS

Iš okeano kilo ji
Jauna, skaisti ir išdidi;
Iš putų vandenų lopšy
Lyg pasaka graži.

Keliauk artyn rasų taku
Viršum boluojančių rūkų;
Apliek mintis meilia šviesa
Su buitimi visa.

Kalnuos, ant marių, žieduose
Sklandenk lyg Viešpaties dvasia;
Drebėk rausvam žavų vyne
Kaip vizija sapne.

Didingu sambrėškio gestu
Užpilk padanges lig kraštų;
Kaip taurę gėrimų brangių
Pakelk man prie akių.

Aušrų nupūtusi pūkus
Dėk žemei aukso vainikus.
Gyvybė džiaugsis kiekviena,
Kad aušta jau diena.

Kieno širdis neatsigaus,
Kai tu iš rytmečio vaiskaus
Linksmai pažvelgsi pro skaidrias
Fontanų lelijas?

Kai jaunus spindulius taškys
Po pilnas ašarų akis
Šypsnys tavasis — argi bus
Gražesnis kur dangus?

O kaip mįslinga ir saldu
Tau nežinoti, iš kur tų
Kitų akių refleksai švies:
Iš saulės ar — širdies!

MIŠKO BROLIUI

Tavęs, o mano mielas Broli, nepažįstu:
Aš tropikuos; Tu — šiaurės tolimosios girioj:
Tačiau vienam krašte praleidome jaunystę —
Krašte... už jį tiek daug draugų tavųjų mirė!

Ir Tu kaip kūdikis už Tėviškę pravirkai —
Kaip kūdikis ant motinos minkštųjų kelių —
Kad kraujo ežerai į žemę veltui mirko,
Kad gėda pirmąkart lietuvio kardą gelia.

Tekėjo ašaros pro drebantįjį bluostą....
Ne ašaros — žarijos iš akių Tau krito.
Ir kuo, ir kuo Tave, o Broli mano, guosti,
Ką drebančia ranka turiu Tau parašyti?

Aiman, ir Tu rašai ant baltutėlio sniego,
Šiltoj žaizdoj sustingusį pavilgęs pirštą,
Kol po žalia pušim į amžinojo miego
Sunkėjanti galva nugrimsta rūką tirštą...

Tikėk: tie kaulai kils kaip javo išplaukimas
Ir kryžiai sudrebės gale kapų pavirtę.
Išdegins mūs akis jų kruvinas žvelgimas
O eisime tada: kovot, laimėt ar — mirti!

Kada atsirado žmonės Amerikoj?

Astronomų ir fizikų apskaičiavimais mūsų pasaulis turi apie 3—4 bilionus metų senumo. Gyvybė Žemėj pasirodė maždaug prieš 2 bilionus metų. Žuvys jau buvusios prieš 500 milionų metų, o žmogus — maždaug prieš vieną milioną metų. Dr. G. Garterm Johns Hopkins Universiteto profesorius tvirtina atradęs liekanų, kurios rodančios, kad jau maždaug prieš 100,000 metų žmogus buvo Amerikoje. Imdamas geologines formacijas, kurios galėjo būti žmogui palankesnės pereiti į Amerikos kontinentą, jis spėja, kad čia žmonės jau turėjo būti prieš 400,000 metų, kada buvo patogus sausumos ryšys tarp Amerikos ir kitų kontinentų. Ši pažiūra griežtai skiriasi nuo mokslininkų skelbtos prieš 20 metų nuomonės, kad Amerikoje žmogus nėra anksčiau atsiradęs, kaip 1,000 m. prieš Kristų.

K. Zoromskis — Vilniaus bokštai

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Amerikiečiai apie lietuvių meną.** Ryšium su Stony Brook, L. I., N. Y., vykstančia septynių lietuvių dailininkų paroda yra išleistas katalogas, kuris savo technikiniu tobulumu atkreipia į save daugelio dėmesį. Jį redagavęs meno istorikas Aleksis Rannit gavo iš eilės žymių amerikiečių meno pasaulio žmonių laiškų. Museum of Modern Art (New York) direktorius Alfred Barr, Jr., rašo: "Aš dėkoju Jums už man atsiųstą retą dovaną. Ji reta dėl to, kad mes ligšiol neleistinai mažai težinom apie lietuvių meną, ji reta ir dėl to, kad Jūsų katalogas yra puikus".

Metropolitan Museum of Art (New York) graviūrų skyriaus direktorius Meyer A. Hyatt rašo: "Aš su dideliu malonumu perskaičiau Jūsų įžangą katalogui "Seven Lithuanian Artist". Šis katalogas bus mano įjungtas į Metropolitan Museum biblioteką, kuri ligšiol mažai teturi informacijų apie lietuvių meną. Jūsų kontribucija šioj srity yra verta pagyrimo".

Salomon Guggenhaeim Museum (New York) direktorius James Johnson Sweeney rašo: "Aš gavau Jūsų katalogą apie septynius lietuvių dailininkus. Aš norėčiau jį pasilaikyti savo bibliotekai ir prašau Jus malonėti atsiųsti dar vieną egzempliorių muzėjaus bibliotekai. Jūsų įdomus straipsnis ir katalоge reprodukuoti darbai man padarė didelio įspūdžio ir aš būtinai norėčiau aplankyti šią parodą".

● **Dėdė Atanazas** — kun. Kazimieras Pakalniškis, nuo kurio mirties liepos mėn. 2 d. sueina 20 metų, lietuviškoje spaudoje paliko stiprius pėdsakus. Mykolaitis - Putinas apie jį rašė: "Ankstybesniųjų apysakininkų eilėj K. Pakalniškis turi garbingą vietą". Jis buvo gimęs 1866 metų vasario 11 d. Gėdgaudžių sodžiuj, Salantų parapijoj. Uoliai bendradarbiavo "Apžvalgoje" (kurį laiką ją faktinai redagavo), "Tėvynės Sarge", "Žinyčioje", "Lietuvių Laikraštyje", "Vilniaus Žiniose" ir kituose laikraščiuose. Parašė apysakas: "Obrusiteliai", "Kandidatas į kunigus", "Paveikslėliai iš sodos" ir kt. Putinas jį vadina vienu iš liaudiškųjų mūsų rašytojų. Mirė Rudėnuose 1933 m liepos mėn. 1 d.

● **Venacijaus Ališo** čia spausdinami eilėraščiai yra autoriaus atsiųsti iš spaudai paruoštos knygos "Cascata Cristalina"

● **Emilis Skujenieks**, JAV-se gyvenantis latvių raštojas, didelis latvių — lietuvių vienybės propagatorius ir to sąjūdžio centro valdybos narys, šiemet susilaukė 50 m. amžiaus sukakties. Jis yra gimęs Bauskėje 1903 metais. Pirmo Pasaulinio karo metu jis persikėlė gyventi į Biržų apskritį, Lietuvoje Vėliau studijas tęsė Rygoje ir vėl grįžo į Lietuvą, kur mokytojavo ketvertą metų, gerai pažindamas lietuvių papročius ir išmokdamas lietuvių kalbą. 1925 metais grįžęs į Latviją dirbo žurnalistikos srity ir rašė knygas. Plėsdamas kultūrini bendradarbiavimą E. Skujenieks ėmė versti lietuvių kūrinius į latvių kalbą. Išvertė 15 romanų, 5 dramos kūrinius. Atsidūres tremtyje jis į latvių kalbą išvertė net 25 lietuvių autorių įvairius kūrinius, tarp jų — Brazdžionio. Inčiūros, Vaičiulaičio ir Aiščio. Vienas didesnių jo vertimų — V. Ramono "Kryžiai". Pats Skujenieks savo originaliu kūrinių spaudai yra davęs dvi novelių knygas, apie 50 pasakų ir mažesnių beletristikos dalykėlių, vieną poemą, apie 400 eilėraščių, tris dramas. Daugelis jo vertimų buvo daryta radiofonui, scenai, periodinei spaudai, tai jie ne tiek visuomenei žinomi. E. Skujenieks, šalia savo literatūrinio darbo, veiklus rašytojų - latvių ir lietuvių — draugijose, latvių — lietuvių vienybės sąjūdyje. Gyvena Clevelande.

A. Korsakaitė Mechizedekas Altoriaus plokštė vienuolyno koplyčioje; bus išstatyta Kalifornijos parodoje 1953 m.

● **Gausiai iliustruotą leidinį** "Safranac" (Saint Francis Academy) išleido Šv. Pranciškaus akademija Pittsburghe. Rūpestingai techniškai atliktas leidinys gerai pavaizduoja visą mokyklos darbą. Gausios fotografijos parodo klasės ir kitus mokyklos darbus bei išryškina organizacinį moksleivių gyvenimą. Akademijoje veikia Marijos sodalicija, Trečiojo Ordino būrelis, Raudonojo Kryžiaus būrelis, Literatų būrelis, Akademijos auklėtinės turi nemažai ir praktiškųjų pamokų: siuvimo, virimo, ruošia vaidinimus ir kitas pramogas.

● **Dr. S. Aliūnas** parengė spaudai pirmą eilėraščių rinkinį "Valeriono lašai". Manoma, kad leidinys pasirodys apie šių metų pabaigą.

● **Vysk. T. Matulionis,** jei dar būtų gyvas sovietų ištrėmime, šiemet birželio 22 d. būtų sulaukęs 80 m. amžiaus.

● **Vysk. Justinas Staugaitis** yra miręs 1943 metų liepos 8 d., eidamas septyniasdešimt septintus metus amžiaus, taigi, šiemet sueina 10 metų nuo jo mirties. Energingas visuomenininkas, redaktorius "Vadovo" ir "Šaltinio", įsteigęs Telšių diecezijos laikraštį "Žemaičių Prietelių", autorius eilės leidinių, jų tarpe ir trijų tomų beletristinio veikalo "Tiesiu keliu", pasirašęs po Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktu.

● **Dail. A. Valeška,** klebono kun. Simono Morkūno pakviestas, dekoruoja šv. Kazimiero bažnyčią Sioux City (Iowa) ir daro jai 30 vitražų. Kun. Morkūnas deda daug pastangų ir energijos savo parapijos tvarkymui. Šalia kitų darbų pasiryžo skoningai ir meniškai išdekoruoti bažnyčią.

● **Jonas Gielgud - Gelgaudas,** lietuvių kilmės aktorius, geriausias Šekspyro veikalų vaidintojas, karalienės vainikavimo proga susilaukė naujos garbės — pakeltas į riterius. Prieš II Pasaulinį karą Gelgaudas dalyvavo ir New Yorko scenoje,

● **Feliksas Sereika,** lietuvis kunigas, miręs prieš 40 metų Radviliškyje (1923 m. birželio 14 d.) nemažai nusipelnė liaudies švietimui 1896 metais išleidęs "Lietuvišką pradžiamokslį, o 1899 m. — iš K. Jauniaus perdirbtą kalbamokslį.

● **Jonas Aistis** atsidėjęs ruošią spaudai atsiminimų knygą "Apie laiką ir žmones".

Laikraščiai Lietuvoje

Bolševikai pristeigė galybes laikraščių Lietuvoje: ant sienos kabinamų, po puslapį, po du, išeinančius į metus ir niekad neišeinančių. Blogiausia, jog nesugeba jų kaip reikiant išcenzūruoti ir vis prasikiša tas netikęs lietuvių idėjinis lygis, kurio niekaip nei 13 okupacijų metais nepajėgia išrauti. Balandžio viduryje šitokiems "atsilikusiems" LTRS provincijos laikraštukams LKP oficiozas "Tiesa" davė pirties. Štai, Ukmergės rajono laikraštis "Tarybinis Kelias". Jame vis dažniau pasirodo literatūriniai puslapiai, spausdinamos apybraižos, eilėraščiai, recenzijos. Buvo toks Br. Kerbelytės eilėraštis "Maskva". "Tiesa" patenkinta juomi: "gražiai šreiškia gilią meilę tarybinės Tėvynės sostinei, apdainuoja tarybinių tautų draugystę". Tačiau galutinoje išvadoje: "Tarybinio Kelio" redakcija dar nepakankamai dėmesio kreipia į spausdinamų kūrinių idėjinį-meninį lygį..." Tačiau "Tiesos" pagiežos užsipelnė Švenčionėlių rajono laikraštis "Naujasis Gyvenimas". Mat, laikraštyje buvo išspausdinta eilėraštis "Mano žemė". "Maskvos" eilėraštį išgyrusi "Tiesos" redakcija rado, jog "Mano Žemė" gi yra brudas, "kuriame tėvynės meilės jausmas apdainuojamas senomis buržuazinėmis poezijos priemonėmis", o kas pikčiausia, autorius "nemato tarybinės liaudies, tarybinės Tėvynės". Tokie "netikę" esą ir Simno rajono laikraštis "Kelias į Komunizmą", Prienų "Naujas Gyvenimas", Panemunės" Komunizmo Švyturys". Visiems jiems "Tiesa" duoda komunistišką lekciją: "Grožinė literatūra komunistui tai svarbus ideologinis-auklėjamasis ginklas". "Tiesa" atskirai kaltinimus papila "Kauno Tiesai", kuri p skutiniu laiku nebespausdina literatūrinių puslapių, nežiūrint kad Kaune, tiek jo srityje, yra gausus būrys jaunųjų literatų.

MŪSŲ KALBA

TVARKO

DR. P. SKARDŽIUS IR S. BARZDUKAS

83. TERMINOLOGINIAI DALYKAI

16. Laidas ir laidininkas

Šie elektrotechniniai terminai yra sudaryti pačioj Lietuvos nepriklausomybės pradžioj, bet jų vartosena nėra visur vienoda buvusi. A. Vireliūno Įvarduose **laidas** verčiamas į rus. **"provod"**, o **laidininkas** — į "provodnik". M. Niedermanno žodyne **laidas** yra "(elektrische) Leitung", o **laidininkas** — "Elektromonteur; Vermittler des Transitverkehrs". K. Fulsto—J. Talmanto žodyne **laidas** yra "Leitung, Leiter", o **laidininkas** — tik "Leiter". V. Gailiaus žodyne šie terminai vartojami beveik panašiai, kaip A. Vireliūno: vok. **Leitung** lietuviškai verčiamas "(šilimos) praleidimu; (telefono) laidu", o **Leiter** — "(šilumos, elektros) laidininku". Pagaliau Vadove **laidas** laikomas **laidininko** sinonimu. Tad kaipgi iš tikrųjų turėtų būti?

Visų pirma šiuos terminus, atrodo, geriausia būtų reikšmėmis skirti taip, kaip jie atitinkamai skiriami ir kitose kalbose, būtent — **laidu** vadinti tai, kas yra anglų **conduction** (t. y. transmission through or by means of a conductor), vok. **Leitung**, rus. **provod**, t. y. tam tikros priemonės (metalinė viela, kabelis arba strigena) elektros energijai perduoti, pvz. **elektrinis, telefoninis, telegrafinis laidas**, o **laidininku** — tai, kas yra anglų **conductor**, prc. **conducteur**, vok. **Leiter**, rus. **provodnik**, t. y. tokia medžiaga, kuri savimi gerai praleidžia elektrą, šilimą, garsą ir kt., pvz. metalai yra geri elektros **laidininkai**. Todėl **laidininkas** "elektromonteris" M. Niedermanno žodyne, atrodo, yra ne kas kita, kaip nesusipratimas. Savo reikšme jis galėtų būti dar pakenčiamas "susisiekimo tarpininkui (Vermittler des Transitverkehrs)" vadinti, bet, kiek žinoma, jis tam reikalui nebuvo plačiau vartojamas.

Bet lietuvių kalboje tokie dariniai kaip **laidas** gali būti tiek veiksminės, tiek įnaginės, be to, jie gali taip pat reikšti ir veikėjus (nomina agentis). Pavyzdžiai: **bandas** "bandymas", deras "derėjimas, sandėris", **krunas** "kosulys" (ir "kas dažnai kosti"), **siutas** "siutimas, šėlas" (ir "kas siunta, pasiutėlis"), **tvanas** "patvinimas, potvynis" ir **bradas** "brendamas tinklas, brandinys". **dangas** "dangtis", **saikas** "seikimas matas, siekas", **sparas** "spyrys, paramstis" ir kt. Dėl tos priežasties **laidas** lengvai gali žymėti ne tik tai, kuo yra perduodama elektros energija, bet ir pats daiktas, medžiaga, kuri savimi praleidžia elektrą, šilimą ir kt., t. y. laidininkas, pvz.: audra nutraukė elektros, telefono **laidus** ir metalai yra geri elektros **laidai** (laidininkai). Toliau šalia **laidas** "conduction; conductor" gali būti sudarytas ir būdvardis **laidus** "lengvai pra leidžiąs, sugebąs praleisti, conductive, capable of transmitting, leistungsfaehig", pvz.: ne visi metalai yra vienodai **laidūs**, t. y. ne visi metalai vienodai praleidžia šilimą, elektrą ir kt. Dėl darybos plg. **godas** "godumas; godus žmogus", **kvapas** ir **kvapus**, **maras** ir **marus** ir kt.

Šia proga tenka dar pastebėti, kad **laidas** "conduction; conductor" jau buvo vartojamas ir nepriklausomybės laikais, todėl jis K. Fulsto — J. Talmanto žodyne ir Vadove neatsitiktinai yra atsiradęs. Taip pat kartais panašiai daroma ir rusų kalboje; pvz. 1936 m. išleistame A. E. Ševcovo "English — Russian Radio Dictionary" angl. **conductor** verčiamas į "provodnik (toka)" ir "provod" (106 psl.).

Bet, kita vertus, reikia atsiminti, kad specialiniai terminai dažniausiai yra darytiniai ir sutartiniai dalykai, reikiamai pritaikyti tam tikroms, specialioms, sąvokoms žymėti, todėl jų daryba ir reikšmė ne visados vienodai gali būti paremiama gyvosios žmonių kalbos duomenimis; čia nemaža sveria ir pati specialybinė paskirtis. Vadinas, jei pačių specialistų, elektrotechnikų, nuomone pasirodytų esant reikalinga skirti **laidą** "conduction" nuo **laidininko** "conductor", tai kalbininkai tam perdaug nesipriešintų, nes abu šie žodžiai gerai sudaryti.

P. S.

(Bus daugiau)

Turbininiai lėktuvo motorai

Sėkmingai išbandyti XL-19B: turbininiai lėktuvų motorai. Jie sveria 250 svarų, turi 210 arklių jėgos, naudoja išmetamą gazą sukimui motoro, taigi nereikia jiems atšaldymo sistemos, iki minimumo sumažėja vibracija. Tokios mašinos gali vartoti įvairų kurą ir turi eilę kitų pirmenybių.

Džiovintas vynas ir alus

Prancūzų kariuomenėje vynas yra būtinybė. Tačiau, aprūpinti kokių 100,000 karių armiją vynu, po pantį kiekvienam, reikėtų pervežti 40,000 kvortų skysčio, kas sudaro nemažas transportacijos problemas. Prancūzai dabar išrado būdą, kur, panaudojant dalinį vandens užšaldymą, vynas dehidruojamas (išdžiovinamas), išskiriant iš jo apie 85—95% vandens. Pasilieka toks sunkus, tamsus lyg sirupas, kurį atskiedus vandeniu gaunamas vynas. Tas "džiovintas" vynas yra įtaisomas 43 kubinių centimetrų kapsulėse, kurias pradūrus ir sumaišius su puse panties vandens, gaunama tiek pat vyno.

Belgų biochemikas R. Mouton atrado, kad šaldant ir džiovinant alų, galima jį paversti į miltelius, kurie sumaišyti su vandeniu ir pridėjus kiek ethyl alkoholio bei anglies dvideginio — vėl virsta į alų. Tie alaus milteliai, sandariai uždaryti ir laikomi vidutinėje temperatūroje, gali išstovėti metus laiko, nepra rasdami savybių. Atmiešti jie duoda skanų, kaip šviežią alų.

Dabar šiame krašte tiriama nauja problema — ar negalima padaryti sintetinio alaus, be visų tų netūralaus rūgimo procesų.

Žmogaus pulsas

Normalus žmogaus pulsas plaka 70 — 90 kartų per minutę, dramblio pulsas 24 — 28 kar tai per minutę, arklio 36 — 50, avies 60 — 80, šuns 100 — 120, pelės 700, kanarėlės — 1,000. Pulso dažnumas keičiasi, svyruo ja pagal amžių, temperatūrą, die nos metą, atmosferos spaudimą, asmens pergyvenimus. Vaikų pulsas būna dažnesnis. Iki 25 m. amžiaus puso dažnumas retėja, o kraujo spaudimas didėja. Moterų pulsas dažnesnis, kaip vyrų. Vaikštant pulsas žmogaus, normaliai turėjusio 68 plakimus, gali pakilti iki 100, o vaikštant greičiau — iki 140, bėgant — iki 150. Vakare pulsas dažnesnis, kaip ryte. Net ir atskirais mėnesiais pastebėti nedideli pulso dažnumo kitėjimai. To paties augštumo žmonių kuo didesnis svoris, tuo jų pulsas retesnis. Svorio padidėjimas 35 svarais pulsą suretina apie pustrečio mušimo mėnutėje. Stovint pulsas dažnesnis, kaip gulint. Padidėjęs pulsas dažnai būna su sirgimo ženklas, Apdraudos ben drovės patyrė, kad žmonės, kurių normalus pulsas yra 55 — 65 per minutę, gyvena kiek ilgiau. Taigi — nuosaikiai lėtas pulsas yra geras ženklas kas liečia žmogaus amžiaus ilgumą. Nereguliarų pulsą turinčių asmenų mirtingumas yra kiek didesnis.

Moterys gyvena ilgiau už vyrus

Prieš penkiasdešimt metų moterys vidutiniškai gyveno 18 mėnesių ilgiau už vyrus. Dabar tas skirtumas siekia 4 metus.

Filmuoja istorinius dokumentus

Didelės istorinės reikšmės dokumentai Vatikane yra nufotografuojami mažuose filmuose ir gabenami į Jungtines Amerikos V-bes. Čia yra visokiausių raštų, pradedant Šv. Rašto rankraščiais, baigiant Henriko VIII laiškais Onai Boleyn. Yra taipgi graikų ir lotynų klasikų raštų, kaip Aristotelio, Plutarcho, Hipokrato kūrinių, šv. Augustino, šv. Ambrozijaus, šv. Jeronimo rankraščių. Ypatingesnės knygų iliustracijos nufotografuojamos spalvotais filmais. Vatikano archyvuose dirba penkios elektrinės kameros. Darbą finansuoja Kolumbo Vyčiai. Naudojami automatiški įtaisai filmų išaiškinimui, susukimui, skaitymui. Visas darbas manoma baigti 1954 m. pabaigoje. Filmai gabenami į St. Louis Universitetą. Kas savaitė atsiunčiama po 40 ritinėlių filmų. Tai medžiagai universitete paskirtos specialios patalpos, kuriose mokslininkai gali ieškoti jiems reikiamų dokumentų. JAV universitetai ir kolegijos tas pastangas vertina kaip didelį amerikiečių kultūrinį laimėjimą. Mintis nufilmuoti svarbius Vatikano archyvų ir knygynų dokumentus kilo II Pasaulinio karo metu, kada gresė pavojus juos sunaikinti.

Pro stiklą — teka

Mokslininkai nustatė, kad vandenilis ir kaikurios kitos dujos gali (nors ir labai lėtai, prasisunkti pro stiklo ir net metalo sieneles. Neseniai buvo pastebėta, kad helijus prasisunkė pro dvigubas stiklo sieneles, susirinkdamas tuštumoj, iš kur oras buvo išpumpuotas, ir kai čia buvo įpiltas skystas azotas, nedidelis ten atsiradusio helijaus kiekis azotą išgarino. Atrasta, kad deguonis net ir per sidabro sieneles gana lengvai prasiskverbia.

Raketos į 1,000 mylių augštį

Mokslininkai jau dirba prie raketos, kuri galės nuo žemės nuskristi net 1,000 mylių į erdves. Numatoma, kad dar praeis 5 metai, kol pavyks tokią raketą paruošti iššovimui.

Mašina, "suprantanti" žodžius

Bell Telefonų Laboratorijos išrado elektroninį telefono įtaisą, kurs pagauna žodžiu pasakytus numerius ir gali atitinkamai veikti. Tas įtaisas pavadintas Audrey .

SAUGUS PERKRAUSTYMAS

MES PERKRAUSTOME JŪSŲ BALDUS SAUGIAI KELETĄ BLOKŲ ARBA KELIASDEŠIMT MYLIŲ. TAIP PAT PARDUODAME ANGLIS IR PEČIAMS ALIEJŲ

Turįs daug metų patyrimo perkraustymo darbe

STASYS FABIJONAS

2146 So. Hoyne Avenue Telef. VIrginia 7-7097

Diena Ateis, Kai Būsi Linksmas Sutaupęs!

Taigi, dabar pradėkite taupyti šioje lietuviškoje įstaigoje. BRIGHTON SAVINGS & LOAN moka 3% pelno ant jūsų sutaupų.

Kiekvieno taupytojo indėliai apdrausti iki $10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave. į vakarus nuo California Ave.

CHARLES ZEKAS, Sec'y

OFISO VALANDOS:

Pirmad., antrad., penktad ir šešt. 9:00 ryto iki 4:30 p. p. | Trečiad. 9 ryto iki 12 v. d. Ketvirtad. 9 ryto iki 8 vak.

A. BENIULIS ir A. STANEVIČIUS

Atlieka perkraustymus, pervežimus ir automobilių lyginimų, dažymų ir taisymo darbus.

Kreiptis perkraustymais, telefonu SE 3-2146 arba RI 7-7075

Taisymais, telefonu SE 3-2146 arba KE 8-3092

1835 Canalport

DĖMESIO!

Telef. REpublic 7-5803

Kasdien nuo 2 val.

Sekmad. ir šventad. 9—2 v.

ADOMAS VAITKEVIČIUS

ANGLIŲ IR ALYVOS PARDAVIMAS

Visų rūšių namų apšildymo sistemų įvedimas, perdirbimas ir pataisymas

Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas

ATLAS FUEL CO. atstovas

4919 So. Paulina St.

PRospect 6-7960

Skubėkite įsigyti gražiausius ir naujausius lietuviškus rekordus BUDRIKO PREKYBOJE: 3241 S. Halsted St., Chicago 8, Illinois.

1—Malda ir Skubink prie Kryžiaus. Solo, Jakubauskaitė $1.50
2—Alutis ir Šauksmas. Budriūno Vyrų Kvartetas $1.75
3—Subatos Vakarėlį ir Tėvynei, Budriūno Vyrų Kvartetas $1.75
4—Klumpės ir Vežė Mane Iš Namų, Budriūno Vyrų Kvart. $1.75
5—Į Kovą, Gyvenimo Aidu ir O, Dalelė. Budriūno Vyrų Kvartetas $1.75
6—Žvakė ir Plastakė ir Valsas. Budriūno Vyrų Kvartetas $1.75
1940—Spaudos Valsas ir Tykiai Nemunėlis Teka. Choras "Pirmyn". Kaina 89c
26-5500—Blezdingėlė ir Kubilas. Tautiniai šokiai. Akordeonų muzika 89c
26-5502—Aukštaičių Polka ir Našlaitėlė Valsas. Akordeonų muzika 89c
26-5505—Kur Tas Šaltinėlis ir Šiaurės Vėjas Smarkiai Ūžia. Solo, Graužinis 89c
26-5506—Pavasarėlis, Polka ir Kaimo Polka. Lietuviškas Orkestras 89c
26-5507—Mikita ir Kepurinė. Akordeonų muzika 89c
16329—Visur Tylu ir Tykiai, Tykiai. Solo, Babravičius 89c
26-5501—Ruduo Tango ir Nepamiršk Mane, Valsas. Solo, Sabaniauskas 89c

Rekordų prisiuntimas ir supakavimas kainuoja $1.50 Amerikoje, Kanadon $2.50. Pinigus reikia prisiųsti iš anksto.

Naujas nešiojamas mažutis radijas su naujom baterijom, kurios išlaiko 4 kart ilgiau. Viskas už $20.00

Rašomos naujos mašinėlės su lietuvišku raidynu, už .. $69.50

JOS. F. BUDRIK, Inc.

3241 So. Halsted St.

CHICAGO 8, ILLINOIS

PERKRAUSTOME BALDUS ir KITUS ĮVAIRIUS DAIKTUS vietoje ir iš tolimesnių distancijų

Patarnaujame pigiai ir sąžiningai

KOSTAS EIDUKONIS

6930 So. Talman Ave.

CHICAGO 29, ILL.

Tel. GRovehill 6-7096

DR. JUZE AGLINSKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

Vaikų ir moterų ligos

5159 South Damen Avenue

Medicine and Surgery Building

Pirmad., trečiad. 10—4; antrad., penktad. 10—1 p.p. ir nuo 6—9 v.v.; šeštad. 10—12 v. p.

Ofiso tel. PR. 6-7800

Namų tel. TR. 4-1765

Tel. ofiso HE 4-6699; rez. PR 6-7333

DR. ANTANAS ALEKNA

GYDYOOJAS IR CHIRURGAS

1957 W. Garfield Blvd.

VAL: 1—4 ir 6—9

Šeštadieniais nuo 12 iki 4 val. p. p. išskyrus ketvirtad. ir sekmad.

Tel. ofiso ARmitage 6-0161

Tel. buto GRaceland 2-9203

DR. JUOZAS BARTKUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

NORTHWEST MEDICAL CENTER

2336 West Chicago Ave.

Val: 1—3:30, 7—9 p. p. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad. 10 v. ryto — 1 v. p. p. trečiad. 12—4 v. p. p. šeštad.

Tel. ofiso VIrginia 7-6583

Rezidencijos REpublic 7-7868

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2201 West Cermak Road

VAL.: 1—3 popiet ir 7—8 v. vak. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas Šeštad. tik nuo 1—3 val. popiet.

Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-8 Antr. 1-5, treč. ir šešt. pagal sutartes

Kabineto ir buto telef. YA 7-3526

Neatsiliepus šaukti: VI. 7-4155

DR. G. J. BYLAITIS

NERVŲ, VAIKŲ, VIDAUS LIGOS

4038 So. Archer

Šeštad. 2:00 v. p.p. — 4:00 v. p.p. Val.: pirmad., trečiad., penktad. 6:30—8:30 val. vak.

Tel. ofiso WA 8-3060, rez. CO 4-1187

DR. Z. DANILEVIČIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

10748 So. Michigan Ave.

VAL.: (išskyrus šeštad. ir sekmad.) Nuo 1 iki 4 v. p. p.; 7—9 v. vak. Ligonius priima tik pagal susitarimą Šeštad. 10838 So. Wabash Ave.

Tel. ofiso VI 7-0600, rez. VI 7-7303

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Spec. moterų ligos ir akušerija)

4055 Archer Ave.

Kampas Archer ir California Ave.

VAL.: 2—4 ir 6—9 v. p. p. išskyrus sekmadienius

Tel. ofiso YA. 7-1166, rez. DA. 6-112

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

756 West 35th Street

(kampas Halsted ir 35-ta gatvės)

VAL. 1—4 ir 6:30—8:30 p. p. kasdien išskyrus trečiadienius. Atidara šeštadieniais 1—4 val.

TELEFONAI

Ofiso Fillmore 3-2007 Buto COlumbus 1-6190

DR. K. JABLONSKIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

154 North Broadway

MELROSE PARK, ILL.

Val. 6:30-9 val. vak., išskyrus sekm

Ofiso GRovehill 6-4020

Rezidencijos Hilltop 5-1560

Dr. Alexander J. Javois

(JOVAIŠAS)

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2423 West Marquette Rd.

VAL. 2—4 p. p. ir nuo 7—9 v. vak

Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. ofiso PR. 6-3838, rez. RE. 7-3199

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(LIETUVIS GYDYTOJAS)

2500 West 63rd Street

VAL. kasdien nuo 2—4 p. p. ir 7:30 iki 9 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

GRovehill 6-1595

DR. ALDONA A. JUSKA

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ

PRITAIKO AKINIUS

Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą išskyrus trečiadienius

2422 West Marquette Rd.

Ofiso ir buto tel. OL. 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1336 So. 49th Ct., Cicero

Kasdien 10—12 ryte ir 5—8 v. vak. Šeštadieniais 10—2 v. ir 4—6 v. v.

Butas 1832 So. 49th Ct.

Telefonas REllance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

PHYSICIAN and SURGEON

(LIETUVIS GYDYTOJAS)

3925 West 59th Street

VAL. 2—4 popiet. 6:30—8:30 vak. Trečiad. pagal sutartį

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1435 So. 49th Ct., Cicero

Kasdien 1—3 v. ir 6—8 v. vakaro. Šeštadieniais 12—2 v. ir 3—5 v. v.

Butas 1604 So. 49th Ave.

Ofiso telef. LAfayette 3-8210, jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868

DR. EMILY V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

4146 S. Archer Ave.

VAL. Kasdien popiet nuo 12-2:30 v. Vak. pirm., antr., ketvirt. 6-8:30 v. Trečiadienį tik susitarus

DR. IRENA KURAS

SPEC. KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ

7156 So. Western Ave.

(MEDICAL CENTER)

Pirmad., trečiad., penktad. nuo 5-8 v. v. Šeštad. nuo 10 v. r. iki 1 v. p. p.

Ofiso telef. REpublic 7-1168

Namų telef. WAlbrook 5-3765

Tel. ofiso YA 7-5557, rez. RE 7-4966

DR. FRANK G. KWINN

(KVIEČINSKAS)

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1651 West 47th Street

LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 val. iki 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. v. Išskyrus trečiad. ir šeštad. vak.

DR. ANTANAS LIPSKIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4206 West 26th Street

Val. antrad., ketvirtad. ir šeštad. 7-9 v. v. Kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofis. LA 1-4316; Rez. GU 4-2988

Tel. ofiso GR 6-5399, PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2423 West 63rd Street

(kampas 63 ir Artesian)

VAL. 2—4 p. p. ir nuo 6—8 v. vak. Šeštad. 2—4 p. p.

Trečiad. ir sekmad. uždaryta

Telefonas — PUllman 5-8277

DR. I. E. MAKARAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

11750 S. Parnell

Val. kasdien 2—4 popiet ir 6—8 v. v. išskyrus trečiadienius

Ofiso tel. PU 5-5575, rez. VI 7-2489

DR. F. MAŽEIKA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

10756 S. Michigan Ave.

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 4:30 po pietų iki 8 vak. Šeštad. nuo 12 iki 3 val. po pietų.

Trečiadieniais tik susitarus

Dr. Edward B. MURAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2750 West 71st Street

(prie California Ave.)

LIGONIUS PRIIMA: kasdien nuo 1 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v. v. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. Trečiad. pagal susitarimą. Susitarimui skamb. GRo. 6-1321, jei neatsiliepia — VIncennes 6-3900

Ofiso ir buto telef. HEmlock 4-5815

DR. A. NARBUTAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6757 S. Western Ave.

Val.: 6:30-8:30 val. vak.

Treč. ir šešt. 2-4 p. p.

Šešt. vak. ir sekm. uždaryta

Offiso: WE 6-2422 Res.: CH 3-4189

DR. S. PAULAUSKIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

6656 South Halsted Street

Priima ligonius kasdien nu 1:00 v. p. p. iki 4:00 v. p. p. ir nuo 7:00 v. v.-9:00 v.v. Šeštad. nuo 1:00 v. p. p.-4:00 v. p. p.

Kitu laiku pagal susitarimą

Ofiso telefonas BIshop 7-2525

DR. AL. RAČKUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4342 Archer Avenue

(Kampas Kedzie ir Archer)

VAL.: kasdien nuo 2:00 iki 9:00 v.v. Trečiad. ir sekmad. tik susitarus

Dr. Antanas Rudokas, O. D.

Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus.

4701 S. Damen Ave., Chicago, Ill

Šaukite — YA. 7-7381

Priima: vakarais 6 iki 9, šeštad 10 ryto iki 4; trečiad. ir sekmad tik susitarus

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Naujas adresas: 4255 W. 63rd St

Ofiso tel. REllance 5-4410

Rezid. telef. GRovehill 6-0617

Valandos: 1—3 p. m. 6—8 p. m Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Tel. ofiso CL 4-0253, rez. YA 7-6388

DR. A. Z. ŠAULYS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

4645 S. Ashland Ave. (kamb. 211)

Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 6:30—8:30 val. v.

Šeštadienį 2—4 val. p.p.

Rez. 4420 So. Talman Ave.

Tel. ofiso YA 7-0554, rez. MI 3-2880

DR. CHARLES SEGAL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4740 So. Ashland Avenue

(antras augštas)

OFISO VAL.: 10 iki 12 v. ryto nuo 2 iki 4 v. p.p.; nuo 7 iki 8:30 v. v

Ofiso tel. TR 4-6000. Rez. RO 2-5861

DR. J. STARKUS

GYDYTOJAS ir CHIRURGAS

653 West 79th Street

Rezid. 1908 South Troy Street

Val. pirm., antrad., ketv., penkt. 1—4 ir 7—8:30

trečiad. ir šešt. 9 - 12

DR. EL. TALLAT-KELPŠA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Spec. chirurgiškų ligų

DR. E. TALLAT-KELPŠA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

5002 West 16th Street

Valandos: kasdien 2—8 p. p.

Šeštadieniais 10—12 ir 2—4 p. p.

Tel. Ofiso TO 3-0959 Rez.: RO 2-2387

Jei neatsiliepia šaukit CEntral 6-2294

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4645 So. Ashland Ave., Chicago

VAL. nuo 2—4 ir 6—8; trečiad., šeštad. ir sekmad. tik pagal sutartį.

Tel. ofiso YA 7-4787, rez. PR 6-1930

Jei neatsiliepia viršminėti telefonai, šaukite Midway 3-0001

Tel. ofiso HE 4-2123, rez. PR 6-8484

DR. V. P. TUMASONIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Spec. chirurginės ligos

6255 South Western Avenue

VAL. kasdien 2—4 p. p. ir 6—8 vak. Šeštad. 2—4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta

Telefonas DAnube 6-1125

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Spec. Moterų Ligos

3267 S. Halsted St.

Val.: 1-4 ir 6-8 vak.

Šeštadieniais 1-4 v. p. p.

Ofisas ir rezidencija — YArds 7-3526 ir YArds 7-7410

DR. JONAS VALAITIS

Gydytojas ir chirurgas

4038 So. Archer Ave.

Kasdien nuo 6:30 iki 8:30

Šeštadieniais nuo 4 iki 6

Tel. ofiso VI 2-1581, rez. PR 3-6756

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Kampas Halsted ir 31-os gatvių

802 W. 31st Str.

Priėmimo valandos 2—4 p. p. ir 6—8 v. v. Šeštad. 2—4 po pietų

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2420 West Marquette Rd.

VAL. nuo 2 iki 4 p. p.; 6 iki 8 vak. Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. ofiso CA. 6-0257, rez. PR. 6-6659

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1821 So. Halsted Street

Rezid. 6600 S. Artesian Ave.

VAL. 11 v. r. iki 3 p. p.; 6—9 v. v.

Telefonas OLympic 2-4276

DR. P. ATKOČIUNAS

DANTISTAS

1446 So. 49th Court, Cicero

VAL. antr., ketv. 10-12, 2-6,7-9 p.p. penkt. 3—6, 7—9 p. p.

3147 S. Halsted St., Chicago

VAL.: pirm., treč., šešt. 3—8 p. p. penkt. 10—12 ryte

DR. A. P. STULGA

DANTISTAS

2723 West 71st St.

Priėmimo laikas pagal susitarimą

Telefonas GRovehill 6-6785

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

25 metų patyrimas

Tel. YArds 7-1829

Pritaiko akinius

Kreivas akis ištaiso

Ofisas ir akinių dirbtuvė

756 West 35th Street

VAL. nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, trečiad. nuo 10—12; šeštad. 10—3 p. p.

DR. J. J. SMETANA, JR.

OPTOMETRISTAS

1801 So. Ashland Avenue

VAL. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad. 9:30—12; 1:30—8 v. v. trečiad. uždaryta, šeštad. 9:30 iki 12; 1:30 iki 3 val. po pietų

CAnal 6-0525 Platt Bldg

DR. S. VAITUSH, OPT.

Palengvinu akių įtempimą kuris yra priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo ir skaudančių akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliregystę.

Prirenku teisiklingai akinius. Visi egzaminavimai daromi su elektriniais instrumentais rodančiais mažiausias trūkumas. Speciali atyda kreipiama į mok. vaikus

4712 So. Ashland Avenue

YArds 7-1373

Val.: 10:30 - 7 v.v., šeštad. 10:30 - 6 v.v. sekm. ir treč. uždara

Perskaitę "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

Nauja knyga

Tremties laiko graži davana Lietuvių visuomenei

† VYSK. V. BRIZGYS

Jeigu lietuvių spaudoje ir dabar kartais pasitaiko pasaulėžiūrinės polemikos, tai ji yra tiek reta ir, mažom išimtim, gana kultūringa, kad dėl to vieni kitiems neturime už ką daug priekaištauti. Praeityje būta blogiau. Religijos ir moralės klausimais ir dabar būna daug pasikalbėjimų privačiuose rateliuose. Tai natūralu. Tik kaip praeity, taip ir dabar dažnai trūksta precizijos klausimą pastatant. Tokiu atveju ir visos diskusijos nueina ne tuo keliu. Tuo negalima stebėtis, nes mūsų pasauliečiai Teologijos nestudijavo, o laisvam pasiskaitymui lietuviškos literatūros tais klausimais turėjome nepakankamai.

Šioje srityje tikrai vertingą dovaną Lietuvių visuomenei patiekė trys žinomi lietuviai kunigai. Prel. dr. F. Bartkus ir kan. dr. P. Aleksa parašė lig šiol savo apimtimi lietuvių kalboje pirmą veikalą: "DIEVAS ir ŽMOGUS", o klebonas kun. K. A. Vasys savo lėšomis jį išleido. J. E. vysk. V. Padolskis parašė įžangos žodį.

Knygos turinys: visos katalikų teologijos santrauka. Santrauka ne siaura, nes vidutinių ir smulkiu šriftu ir puslapiuose vietą taupant gavosi in 8° net 477 puslapių teksto. Pradžioje yra dalykinis turinys, užimąs net 30 psl., o gale praktiškas alfabetinis vardynas, užimąs 39 psl. Šis vardinis turinys skaitytojui palengvins bet kada susirasti medžiagos jam rūpimu klausimu. Veikalas spausdintas Romoje, Fausto Failli spaustuvėje. Darbas atliktas švariai, ploname popieryje.

Atidus skaitytojas gal suras ką ir kritiško pasakyti, tačiau savo turiniu veikalas yra pirmas lietuvių kalba ir aš net nežinau, ar kuria kita kalba viename tome galėtume surasti tokios apimties teologinį veikalą. Autoriams rūpėjo duoti precizišką ir autentišką pagrindinių tikėjimo ir dorovės klausimų turinį. Tai jiems gerai pavyko.

Labai nuoširdžiai linkėtina, kad ši veikalą įsigytų kiekvienas lietuvis: katalikas — savo tikėjimo ir dorovės žinojima pasitikrinti ir papildyti: šaltesnis katalikas ar nekatalikas — kad žinotu, kaip kuri tikėjimo ar dorovės klausimą katalikai supranta.

Pirmieji veikalo egzemplioriai JAV jau pasiekė. Yra kelvie, o gal jau ir JAV didesnis knygos egzemplioriu skaičius. Platintojai ir pavieniai asmens tuo tarpu gali užsisakyti pas leidėją kleb. kun. K. A. Vasį (135 Sperling St., Worcester, Mass.).

Pluoštelis žinių apie autorius ir leidėją. Prel. dr. F. Bartkus ir kan. dr. P. Aleksa abu yra Vilkaviškio diecezijos kapitulos nariai ir ilgamečiai tos diecezijos Kunigų seminarijos profesoriai. Prel. dr. F. Bartkus nuo 1938 m. buvo tos pat seminarijos rektorius, o kan. kun. dr. P. Aleksa — kunigų reikalų tvarkytojas ir tribunolo pirmininkas. Anksčiau toje pat seminarijoje juo du vienas po kito buvo kleriku dvasios auklėjimo moderatoriai. Abu žinomi kaip savos srities geri dalykų žinovai.

Vokietijoje, dar karui nesibaigus, ramiomis valandėlėmis tarpe bombardavimų kan. dr. P. Aleksa parašė mūsų kalba pirmą veikalėlį apie Šv. Marijos pamokymus Fatimoje, parašė tremtiniams maldaknygę ir kelis spaudai dar neatiduotus dalykėlius. Prel. dr. F. Bartkus parašė lietuvių kalba maldaknygę — mišiolėlį — "RŪK MUMS MALonus" ir kelis kitus dalykus. Abu savo darbu žymiai prisidėjo paruošti enciklikų rinkinį, skaitytojams jau žinomą. Dar prieš išvykdami iš Vokietijos juodu sutartinai paruošė šį dabar išspausdintą veikalą "DIEVAS ir ŽMOGUS".

Dabar prel. dr. F. Bartkus yra klebonas Texas valstybėje, Dallas diecezijoje, Cleburne. Kan. dr. P. Aleksa eina atsakingas pareigas Portland, Oreg., kurijoje. Dar prieš išvykdami į JAV juodu abu gerokai pramoko anglų kalbos, o prel. F. Bartkus ir ispaniškai.

Klebonas kun. K. A. Vasys, Aušros Vartų lietuvių parapijos klebonas Worcester, Mass., savo veikla yra žinomas tiek JAV lietuviams, tiek ir Lietuvoje. Jis pakartotinai buvo L. R. K. Kunigų Vienybės pirmininkas, žinomas ir Alto ir Balfo ir visų kat. organizacijų veikloje, daug prisidėjęs katalikiškų lietuviškų laikraščių (DRAUGO ir kt.) išvystymui. Naujoje Worcesterio diecezijoje jis yra vienas iš vyskupijos konsultatorių, buvo pakviestas komisijon paruošti pirmąjį diecezinį sinodą.

Jiems visiems trims — autoriams ir leidėjui — lietuvių visuomenė bus dėkinga ir už šį naują nauddingą darbą.

● **Dail. A. Varnas** tesia savo darbą prie didesnio piešinio — "Mindaugo vainikavimas"; paskutiniu metu nupiešė porą portretų ir ketverta peisažų iš Chicagos apylinkių. Dailininkas sako, kad Chicagos apylinkėse yra nemažai gražių vaizdų, tik jam nelengva juos pasiekti.

● **Prof. Pr. Kuraitis,** jei dar gyvas sovietų okupacijoje, šiemet pasiekia 70 m. amžiaus. Gilus mintytojas, autorius eilės teologinių ir filosofinių knygų, "Vadovą" ir "Tiesos Kelią", redagaves, dėstęs Vyt. Didžiojo Universitete Kaune. Gimęs 1883 m. liepos 4 d.

Lietuvių Poezijos Antologija yra tikroji lietuviška žodžiui meilės evangelija. Per šimtmečius tauriausiųjų Lietuvos sūnų ir dukrų širdyse išnešioti ir išdainuoti rinktiniai žodžiai lieiasi kaip pavasari tvanas ir pripildo skaitytojo širdį meile savo tautai, savajai kalbai. Kiekvienas sielos virpesys rinkinyje randa atgarsį, kuris žadina pačius jautriausiuosius žmonių kuosius jausmus ir skatina skaitytoją jungtis į bendrą kovą už savo tautoos būtį. Kaip negalima įsivaizduoti giliai tikinčiojo savo tautos būtį. Kaip negalima įsivaizduoti tremtyje lietuvišKos šeimos be Lietuvių Poezijos Antologijos.

— Jeronimas Ignatonis

K. Zoromskis — Nature morte

W. S. Reymonto „Kaimiečiai"

ST. TAMULAITIS, Chicago, Ill.

Prieš porą savaičių mūsų knygų lentynose pasirodė I-ji ir II-ji Reymonto "Kaimiečių" dalis, o pastarosiomis dienomis susilaukėme III-čiosios bei IV-tosios šio romano dalies. Romanas išleistas (antruoju leidimu) "Nemuno" leidyklos Chicagoje.

Pirmoji šio didžiojo kūrinio laida, parengta "Sakalo" b-vės, pasirodė 1937 metais Nepriklausomoje Lietuvoje ir nenuostabu, kad buvo veikiai išpirkta.

"Kaimiečius" lietuvių kalbon išvertė rašytojas F. Neveravičius, geras lenkų kalbos bei literatūros žinovas, šiuo metu gyvenąs Anglijoje.

"Kaimiečių" autorius W. S. Reymontas, įžymus lenkų rašytojas, 1924 m. už šį kūrinį gavo Nobelio literatūros premiją. Ir ne veltui! Mat, šis kūrinys turėjo tokį didelį pasisekimą, ir pasiekė tokį garsą, kad buvo išverstas į visas kultūringąsias pasaulio kalbas, neaplenkiant netgi japonų ir hebrajų kalbų. "Kaimiečius", lygiai kaip ir Perl Buck romanus, mielai skaitė tiek baltoji, tiek geltonoji rasė, o tai jau tikrai retas įvykis vakarų literatūriniame gyvenime.

Kas gi tat yra tie Reymonto "Kaimiečiai"?...

Tai reto grožio kaimo būties romanas, teisingiau, kaimo gyvenimo epopeja, pilna natūralios didybės ir kasdienio paprastumo, šalta savo laukuju objektyvumu, bet kartu deganti giliu vidiniu jausmu ir lyriniais išgyvenimais, mat, parašyta su tokiu stipriu įsijutimu ir tokiu atkuriamos medžiagos pažinimu, jog skaitytoją pagauna jau nuo pat pirmųjų savo skyrių ir, lyg upės tėkmė, pastoviai neša prie IV-tojo tomo pabaigos.

Nuostabūs gamtos aprašymai (tegul daugiur perpuošti ir persakyti, bet visdėlto išlikę realūs ir gyvi); nuotykingi ir patrauklūs. Kaimo būities vaizdai maždaug iš 1880—1912 metų; mistinė žemės meilė; spalvingi valstiečių papročiai; katalikybe persuktas žmonių gyvenimo būdas — vis tai tipingi bruožai, kurie iškelia šį kūrinį į sunkiai pasiekiamas literatūrines augštumas.

Ligi Reymonto lenkų literatūroje (pagrindinių personažų rolėse) pirmiausia dominavo visoki grafai, markizai, bajorai ar šiaip kilmingos ir augštos personos, tuo tarpu eilinis netituluotas žmogelis daugumoje tevaidino tik lekajų, šlavikų ir žioplų valstiečių vaidmenį, tartum jis visai neturėtų savojo pasaulio ir savosios individualybės.

"Kaimiečiuose" kaip tik pagrindinių veikėjų rolėse mes randame seną ūkininką Borisą, kaimo gražuolę kaimietę Jagną, Borinos sūnų Antaną, padienį darbininką Matą, kiek naivų savo "puikybėje" Voitą, na, ir visą eilę kitų ryškių charakterių.

Norėdamas tiksliai ir nepertraukiamai atvaizduoti ištisų metų kaimo gyvenimą, Reymontas pagal metų laikotarpius suskirstė savo romaną į 4 dalis, pavadindamas juos **Rudenio, Žiemos, Pavasario ir Vasaros vardais.** Taigi visas romano veiksmas trunka tik vienerius metus, kas dėl įvykių gausumo ir aprašymų platumo skaitytojui pasirodo mažiausia kaip 2—3 metų tarpas. Tai vienas, sakytume, "Kaimiečių" ryškesnis netikslumas. Antra: perpuošti ir pernelyg ištisę gamtos vaizdai, netrumpi antraeiliai pasikalbėjimai ir šiaip pamėgimas gilintis į visokias smulkmenas "Kaimiečius" daro moderniam ir nervingam šių laikų skaitytojui daugiau ar mažiau varginančius.

Visdėlto kas be peršokimų, ištisai ir iki galo veikalan įsiskaito, patiria tikro estetinio pasigėrėjimo; drauge toks skaitytojas turi progos pilnai įsigyventi į tą romantiškai primityvų ir įdomų 19 šimt. pabaigos kaimo gyvenimą, kuris vargu ar kada grįš rytų Europon.

Techniškai knygos darbas gana švarus, popierius puikus; gaila, kad neatžymėtas I-mosios laidos leidėjas "Sakalas" ir išleidimo metai.

(W. S. Raymont, **Kaimiečiai,** I, II, II ir IV dalis, išvertė F. Neveravičius, išleido "Nemunas", spaudė M. Morkūno spst., tiražas 750 egz., 1953 m., Chicaga).

Apie V. van Gogh paveikslų likimą

Šiemet suėjo 100 metų kai žymusis olandų dailininkas Vincentas van Gogh gimė Brabanto mieste (1853. III. 30). Tos sukakties proga olandų spauda prisiminė, jog V. van Gogh savo amžininkų buvo visai nesuprastas ir neįvertintas ir dar ilgus metus po to nepaprasto talento mirties jo nevertino ir jo paveikslai nerado pirkėjų.

Kai V. van Gogh visai išvažiavo iš Olandijos į Prancūziją, tai apie 500 jo paveikslų ir škicų, supakuotų keliose skryniose, paliko jo motinos priežiūroje, bet kadangi tos skrynios maišėsi jo motinai po kojų, tad ji po kiek laiko dovanojo jas vienam staliui Bred mieste. Tos skrynios po kelerių metų nusibodo ir tam staliui, tad jis pasiaukė senų daiktų pirkėją — antikvarą — ir paprašė jį paimti jas ir paveikslus išparduoti. Antikvaras staliaus prašymą patenkino, bet kai pasiūlė V. von Gogho paveikslus pirkėjams po 1 guldeną už paveikslą, tai mėgėjų neatsirado, todėl ir jis turėjo skrynias su tapybos kūriniais padėti į rūsį.

Vieną dieną jo žmona, tvarkydama rūsį, atidengė vieną škicą su moters paveikslu; pasipiktinusi ji savo vyrui pareiškė, kad arba ji išeis iš namų, arba jos vyras nusikratys tais paveikslais.

Po to V. van Gogho kūriniai atsidūrė pas kitą senų daiktų pirklį Bred mieste, pas Couvreur. Šis, norėdamas padaryti biznį, sukrovė paveikslus į rankinį vežimėlį, išstatė kelis iš jų reklamai ir ėmė vežioti juos po Bred miestą. Šis antikvaras visus plikų moterų paveikslus iškyrė iš rinkinio ir išsiuntė juos su senais popieriais į fabriką Tilburge, kur jie buvo perdirbti į naują popierių. Nors prašė už paveikslą vos 10 centų, tačiau pirkėjų atsirado labai maža, tad daug paveikslų ir škicų išdalino nemokamai praeiviams ar vaikams. Keli nepaprastos vertės paveikslai, vaizduoją kaimiečius iš Brabanto provincijos, atsirado karčiamose, kaipo užmokestis už kelis bokalus alaus.

Žymiai vėliau, kai iš nežinomo tapytojo van Gogho pasidarė didelis žmogus ir kai prasidėjo karšligiškas jo paveikslų gaudymas, antrasis antikvaras stengėsi surasti bent dalį išmėtytų kūrinių ir tai jam iš dalies pasisekė. Vienu atveju atpirko iš vieno kaimiečio 2 paveikslus už 5 guldenus, kuriuos buvo par davęs už 20 centų. Pas vieną kelnerį Antwerpene po ilgų ieškojimų atsirado aliejinis paveikslas, priklijuotas prie jo kambarėlio durų. Kadangi klijus stipriai laikė paveikslą, tad pirklys nupirko jį su visomis durimis ir parsivežė į Olandiją. Kiti von Gogh paveikslų savininkai užuodė, kad jų turimų piešinių kursas pakilęs, prašė iš pirkėjo kelių dešimtų guldenų ir paprastai tiek gaudavo. Šituo būdu Couvreur mažą dalį paveikslų atgavo, bet kiti bus žuvę ar yra pas žmones, nežinančius, ką jie turi.

Gs.

Paratiroidai

Žmoguje yra taip mažos liaukos, vadinamos paratiroidai, kad jų ilgai mokslininkai nebuvo suradę. Jos atrastos tik 1880 m. Jos yra mažesnės už kviečio grūdą. Jų yra keturios, kartais šešios žmoguje, o kartais — dvi ar trys. Jos reguliuoja sunaudojimą, paskirstymą kalcijaus ir fosforo organizme. Jei paratiroidai perdaug veikia, organizmas išima perdaug kalcijaus iš kaulų ir šie pasidaro perdaug minkšti, o kraujun suvarytas kalcijus trukdo cirkuliaciją. Retais atsitikimais tas kalcijus suvaromas į kurias organizmo dalis, kad jos sukietėja, "suakmenėja". Perankstyvios paratiroidų liaukos išimamos ir kalcijaus kontrolė atsiekiama kitais būdais.

Argentina užangažavo atominiams darbams Cambridge U-to mokslininką dr. Maddock.

IŠ ČIA PRASIDEDA MISSISSIPPI

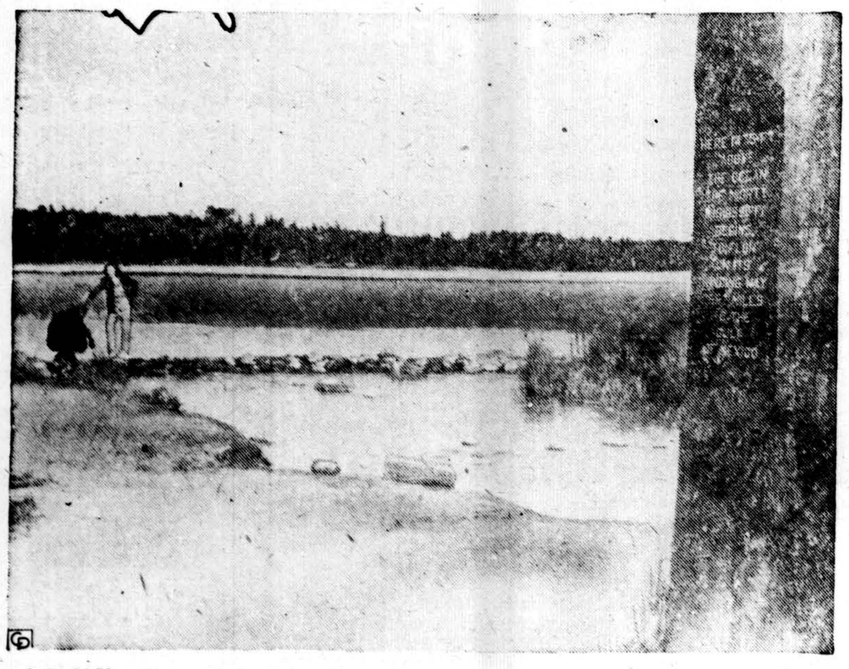

Didžiausioji JAV upė prasideda Little Elk ežere, Itasca valstybiniame parke Minnesotoje

APSIŽIŪRĖK IR TAUPYK SAUGIAI

STANDARD FEDERAL turtas virš $35,000,000.00
Atsargos Fondas 3,000,000.00

STANDARD FEDERAL yra narys Federal Savings & Ins. Corp. ir Federal Home Loan Bank System.

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

JUSTIN MACKIEWICH
President and Manager

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

Taipgi turime visokį pasirinkimą reikalingų dalykų: vyrams, moterims ir vaikams.
Gavome didelį kiekį naujų pavasarinių rūbų ir baltinių ir parduodame sumažintomis kainomis

Kviečiame atsilankyti, būsite patenkinti mūsų kainomis ir patarnavimu

LIETUVIŲ KRAUTUVĖ

Joseph's Dry Goods Store
3218 SO. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS

GAS HEAT

DĖMESIO NUOSAVYBIŲ SAVININKAI ir GAZO LEIDIMĄ TURINTIEJI!
Visokių išdirbysčių krosnys American Standard ● Janitrol Armstrong ● Lux-Aire ir kitų. GAZO DEGINTUVŲ PAKEITIMAI
Kanalizacija ir Vandentiekiai
Nerudijančios geležies kaminai
Įtiesalai. Nemokami apskaičiavimai
JIM BRACKEN SHEET METAL
2809 W. 95th St. — GArden 2-6477

PO NAUJU SAVININKU
C. C. J. LIQUORS AND TAP
10510 EWING AVENUE
Kepta Žuvis Penktadieniais — Kepta Vištiena Šeštadieniais
Karšta sriuba ir sumuštiniai visuomet
Namai C. C. J. 6-metų-senumo Kentucky Straight Bourbon Degtinės
Atsivežkite savo draugus kartu, atvykite ir susipažinkite

STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAMS PRISTATOME VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. HALSTED ST.
Tel. VIctory 2-1272
APKAINAVIMĄ IR PREKIŲ PRISTATYMĄ TEIKIAME NEMOKAMAI
RAŠTINĖ ATIDARYTA kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. vakaro

3 MIEGAMŲJŲ KAMB. KARPENTERIO PASTATYTI NAMAI
PILNAI $11,300.00
Lengvi išsimokėjimai — mažas įmokėjimas. Įskaitant žieminius langus ir sietelius, dekoravimą, kieto medžio grindis ir koklių prausyklą — ant jūsų sklypo. Pamatykite modelinį namą kasdien arba sekmadieniais.
HOWARD HIRONIMUS, WAUCANDA, ILLINOIS
ŠAUKITE WAUCONDA 6-6791

GEORGE WASHINGTON SAVINGS & LOAN ASS'N
Dabar Moka 3% Dividentą
Visos sąskaitos apdraustos iki $10,000 — Įsteigta 64 Metai
FRANK J. HRABAK — SEKRETORIUS — IŽDININKAS
4308 WEST 26th STREET — CHICAGO 23, ILLINOIS

SIUVAMOS MAŠINOS ir RAŠOMOS MAŠINĖLĖS
gaunamos geriausiomis sąlygomis
ARCHER SIUVIMO CENTRE
4170 S. Archer BIshop 7-1045
Perka, taiso, elektrifikuoja

Leiskite
AUGUST STOCKLOSE BENDRAM KONTRAKTORIUI
Duoti Jums Nemokamus Apskaičiavimus ant:
● Pagal Užsakymą Pastatymą Namų ● "Shell" Namų ● Palėpių ir Rūsių Būtus
● Verandų Uždarymus - Miegamuosius ● Garažus ● Krautuvių Priekius
ALSCO ALUMINIŲ KOMBINACIJOS ŽIEMINIŲ DURŲ IR LANGŲ
9658 Hamlin Ave. — Evergreen Park, Ill. — Šaukite: GArden 2-8011

ATLIEKAME visokios rūšies perdirbimus arba pataisymus ant jūsų namo, verandų, garažų, cementinių šaligatvių ir atliekame mūrininkystės darbus. Geras darbas. Šaukite dėl apylinkės kontraktoriaus po 6 val. vakare.
DAnube 6-4187

DĖMESIO GAZO ĮDĖJIMUI LEIDIMĄ TURINTIEJI!
A. G. A. Patvirtinimas Negarantuojama Dėl Sprogimo
RADIANT GAS BURNERS YRA VISUOMET SAUGŪS
PAMATYKITE MŪSŲ DEMONSTRACIJĄ
RADIANT GAS HEAT CORPORATION
LOMBARD 2900 — 310 SOUTH MAIN STREET, LOMBARD

LIETUVIŠKI RANKRAŠČIAI RUSŲ ARCHYVUOSE

DR. JONAS BALYS, Washington, D. C.

Rusų geografiškoji draugija jau praeito amžiaus antroje pusėje buvo išvysčiusi gana didelę veiklą. Jos etnografinis skyrius stropiai rinko tautotyrinę medžiagą visų Rusijos imperijoj gyvenančių tautų tarpe. Į šį darbą daugiausia buvo įtraukti mokytojai. Žinodamas, kad Lening rado archyvuose yra lietuviškų rankraščių, mūsų universitetas nepriklausomybės metu gavo pasiskolinti apie dešimtį tokių rankraščių, kurie buvo nusirašyti ir nuorašai padėti Lietuvių Tautosakos Archyve, o originalai sugrąžinti.

Pasirodo, kad tokių rankraščių esama žymiai daugiau. Prieš kelerius metus žymus rusų senosios kartos etnografas D. K. Zeleninas paskelbė straipsnį "Obzor rukopisnych materialov učenogo archiva Vsesojuznogo Geografičeskogo obščestva o narodach Pribaltiki", t. y. "Apžvalga rankraštinės medžiagos Visasąjunginės Geografinės draugijos archyve apie Pabaltijo tautas" (**Sovėtskaja Etnografija,** VI—VII, 1947, p. 254—274). Tenai gana smulkiai aprašyti, paduodant ir turinio santraukas, 8 latviški, 17 estiškų ir visų daugiausia lietuviškų rankraščių, kurių rasta net 45 (p. 257 — 270, Nr. Nr. 9 — 53).

Daugiausia yra, vadinamų, tautotyrinių aprašymų: antropologinis lietuvio tipas, pastatai, drabužiai, užsiėmimas, valgiai, papročiai (krikštynų, vestuvių ir laidotuvių), ūkio darbai, kaimiškas ligų gydymas ir kt. Tokių rankraščių yra 13. Kalbinių rankraščių yra 9: tarmių aprašymai, vietų ir asmenų vardai, ginčai dėl lietuviško alfabeto ir kt. Pavyzdžiui: Jonas Spudulis iš Taškento aprašo Kurtuvėnų tarmę (rankr. turi 27 psl., rašytas 1889), **Stasys Didžiulis iš** Griežionių aprašo anykštėnų tarmes (18 psl., 1886). Aprašyti tarmes buvo raginama net išleidžiant tam tikrą klausimų lapą: "Programma dlia ukazanija osobennostei govorov Litvy i Žmudi" (St. Petersburg, 1886, 40 klausimų). Nemažą darbą apie mūsų kalbą ir tarmes pagal tą programą yra parašęs Kudirkos Naumiesčio (Suvalkijoj) dviklasės mokyklos vyr. mokytojas Pranas Užupis (88 psl., 1887). Yra ir vienas rusiškai — lietuviškas žodynas, rašytas 19 amž. pirmoj pusėj: 1193 kortelės, žodžiams nuo A iki "deševyi". Dar pažymėtinas vienas bibliografinis rankraštis (13 psl., 1894), du rankraščiai apie liaudies teisinius papročius: Milevičiaus iš Girkalnio (28 psl., 1870) ir nepažymėto autoriaus iš Tovainių(?) vls. (16 psl., 1872).

Daugiausia yra tautosakos rinkinių: tekstai užrašyti lietuviškai, dažniausiai be vertimų, bet rusų raidėmis. Mokytojams tuo metu atrodė, kad vartoti lotyniškas raides turint reikalo su rusų įstaigomis gali būti neatsargu. Dainų tuose rankraščiuose suskaityta 322 ir dar vienas didelis rankraštis: Dainos užrašytos Raseinių apskrityje, lietuviškai surašė Juozas Mickevičius iš Vidgirio km., Šimkaičių vls., 1886—87 m. 160 psl. (dainų skaičius nenurodytas). Kitas pažymėtinas dainų rinkinys yra kun. Burbos iš Labanoro, gautas 1888 m., yra 21 daina su gaidomis ir rusiški vertimai, padaryti P. Matulionio ir taisyti A. L. Pagodino. Yra ir Vinco Kudirkos 5 dainos ir 41 patarlė (15 psl., 1896). Pasakų ir pasakojimų yra 63 (jų tarpe žinomo rinkėjo raseiniškio M. Davainio Silvestraičio 34 numeriai), patarlių ir priežodžių — 704, mįslių — 505 ir kt. smulkiosios tautosakos. Į tą skaičių neįeina du stambūs L. Ivinskio rankraščiai "Žemaičių patarlės ir mįslės", 160 psl., tik lietuviškai; rinkėjas gavo už jį medį 1870 m., — ir kitas to paties rinkinys "Žemaičių priežodžiai (159 psl., 1871, daugiausia iš spausdintų šaltinių). Apie tuo du Ivinskio rankraščiu seniai buvo žinoma, bet tik dabar paaiškėjo, kad jie nėra dingę. Kitas senas rinkinys yra "Žmudskie poslovicy i pogovorki" (35 psl., 1854), kuriuos surašė kažkoks Kulin, buvęs gimnazijos mokytojas Telšiuose, Kaune ir Gardine, iš kur ir rankraštį atsiuntė.

Seniausias ir, kaip atrodo, labai įdomus tautosakinis rankraštis yra kun. Antano Petkevičiaus iš Telšių, rašytas tarp 1851 ir 1859 m. apie žemaičių prietarus ir niektikystes ("Sueverie, legkoverie i predrassudki žmudskogo naroda", 56 psl.). Ten jis rašo apie Šatrijos kalno raganas, apie Medžiakalnį prie Eržvilko, Vispilį prie Jurbarko, Pilkalnį prie Veliuonos, apie į žemę prasmegusias vietas, apie lobius, kuriuos saugo dideli juodi šunes, apie paparčio žiedą, kaukus ir laumes, ugnį ir gaisrą, medžiotojų prietarus, žalčių laikymą namuose ir įvairius kitus tikėjimus ir prietarus.

Prie Trakų pilies
Prof. Kolupailos foto

Draugijos mažuoju sidabriniu medaliu buvo apdovanotas Alvito pradžios mokyklos mokytojas I. Misiurevičius už savo apylinkės etnografinį aprašymą ir tautosakos rinkinį, pavadintą "Etnografičeskie svedenie, sobrannye v okrestnostiach derevni Alvitas" (155 psl., rašyta 1880, medalį gavo 1886 m.). Ten jis aprašo gyventojų antropologinį pavidalą, duoda vardus kaimų ir dvarų, pavadinimus pastatų ir gyvenamojo namo dalių, aprašo drabužius, ūkio ir muzikos įrankius, valgius, ligų gydymą. Smulkiai nupasakoja krikštynų, vestuvių ir laidotuvių papročius, su raudomis ir mirusių paminėjimu rudenį, aprašo baigtuves. Yra padavimų apie Alvitto ežerą, kur esąs paskendęs varpas, Laumežerį ir pasakojimų apie baudžiavos laikus. Gana daug tautosakos: 59 dainos, 15 pasakų ir pasakojimų, 83 priežodžiai, apie 100 mįslių ir 35 smulkesni dalykai. Tekstai rašyti rusiškomis raidėmis, bet be vertimų.

Pažymėtini dar du stambesni rankraščiai. Tiltiškių prad. mokyklos mokytojas Jurgis Rutkauskas aprašė kupiškėnų vestuves (32 psl., 1885) ir Alsėdžių pradžios mok. mokytojas Jonas Maksimovas (rusas?) davė tos vietos etnografinę apybraižą ir dainas (42 psl., 1886). Jis aprašė vietos tarmę, vietovardžius, pastatus, apdarą ir apavą (klumpes), vestuvių ir Užgavėnių papročius, pirmąjį bandos išginimą, ligų gydymą, užrašė 30 dainų (daugiausia vestuvinių), 52 mįsles ir atsakė į etnografinius klausimus, kuriuos paskelbė (gal Volteris?) laikraštyje "Kovenskaja Gubernskaja Vedomosti" Nr. 64. Įdomi tokia pastaba: "Du kalneliai Alsėdžių vls. turi vardą Alkaskalna, ten stovėjo stabai; atnešti tiems stabams paaukoti gyvuliai būdavo apiplaunami upėj Alka-upė". Kad ir nesame tikri dėl stabų ir aukų, bet pavadinimai Alkakalnis ir Alkupė neabejojamai turi ryšių su senobiniu kultu.

Ne visi autoriai yra buvę lietuviai. Apie vieną jų, Antaną Grodecką, aprašiusį Klebiškio apyl. (Prienų vls.) papročius, pasakyta, kad jis nelietuvis (lenkas?), dvarininkas, bet gimęs ir augęs Lietuvoje.

Šiaip ar taip tie rankraščiai, daugiausia rašyti 1880—1890 m. laikotarpy ("Aušros" gadynėj) ir daugiausia kalbą apie Suvalkiją ir Žemaitiją, turi daug mums vertingos tautotyrinės ir tautosakinės medžiagos. Daugiau mažiau jie paliečia šias mūsų krašto vietas: Alvitą, Alsėdžius, Andrioniškį, Gelgaudiškį, Girkalnį, Griškabūdį, Kupiškį, Krosną, Kudirkos Naumiestį, Labanorą, Liudvinavą, Marijampolę, Panevėžį, Prienus, Šimkaičius, Tauragę, Telšius, Tovainius(?), Veprius, Virbalį. Reikia džiaugtis, kad per du pasauliniu karu tie rankraščiai ne buvo sunaikinti ir dabar pasidarė bent iš dalies prieinami iš Zelenino aprašymo. Kai kurie rankraščiai jau anksčiau buvo smulkiai aprašyti to paties autoriaus veikale "Opisanie rukopisei", 1914 (t. II, p. 634—642), tad šiame straipsnyje apie juos trumpai tepaminėta.

Atominis dienoraštis

Kanadoje prancūzų kalba išleista Povilo Nagai knyga "Nagasaki varpai". Tai vienos atominės bombos aukos dienoraštis. Veikale nupasakojami įvykiai prieš atominės bombos numetimą Nagasaki mieste ir kas darėsi po eksplozijos. Taigi duodami asmeniškieji ir šeimos atsiminimai.

Knygos autorius yra medicinos daktaras. Pirma jis buvo persisunkęs materialistine filosofija, tačiau mylimos motinos mirtis jo dėmesį nukreipė į gyvenimą anapus karsto. Įsiskaitęs į Paskalio "Mintis" bei susitikdamas su daugeliu savo miesto katalikų, jis pats, sugrįžęs iš karinės tarnybos Mandžurijoje, apsikrikštijo, įsijungdamas į katalikų Bažnyčią.

Galbūtjo rentgenologijos darbų poveikyje pas jį atsirado kraujo liga — leukemija. Padėtį dar pasunkino atominės bombos eksplozija, tuo labiau, kad jis, nepaisydamas savęs, gelbėjo atominės bombos aukas. Tolimesnį gyvenimą jis pašventė studijoms rentgeno spindulių įtakos į jo kūną. Jo darbus nutraukė mirtis 1951 m. gegužės 1 d.

Indas raudonojoj Kinijoj

Indijos gyventojas F. Moraes, teisininkas ir redaktorius, su kultūrine savo šalies delegacija šešioms savaitėms buvo nuvykęs į raudonąją Kiniją. Pasinaudodamas toje kelionėje surinktais duomenimis jis ir parašė knygą "Report on Mao's Red China". Jis buvo liudininku didelio komunistų aktyvumo ir tvirtina, kad jeigu Mao režimas Kinijoje dar patvers 20 metų, išaugs nauja gentkartė, kuri galvos, kalbės ir veiks komunistiškai. Visame krašte diktatūrinis, policinis režimas. Mao esąs daugiau ištikimas Marksui, kaip Maskva, tačiau dabar su Maskva jį jungia bendri interesai. Kinija esanti pavargusi nuo karo ir jai patiktų toks nei karo, nei taikos laikotarpis, kada ji galėtų taupyti savo resursus, bet draug laikyti pririštus Jungt. Tautų karius.

Kalbėdamas apie kovą su komunizmu Azijoje, autorius siūlo susilpninti politinius svetimų kraštų ryšius su to kontinento tautomis, teikti joms daugiau laisvės ir nepriklausomybės, bei ūkinės pagalbos.

Nauja liga — nylonitis

Anglijoje pasirodė nauja liga "nylonitis", kuri reiškiasi kojų niežėjimu ir degimu. Ta liga turi ryšį su nylon kojinių dėvėjimu.

Nauja Waugh knyga

Evelyn Waugh parašė naują satyrą "Love Among the Ruins". Čia jis kiek pasijuokia iš naujos britų penologijos, labdarų valstybės, eutanazijos. Knygos nuotaikas galima pajusti iš to gabaliuko, kuriuo "Times" apibudina veikalą: "Miles, "moderniojo žmogaus" herojus atėjo į Mountjoy pilį, vieną iš tų valstybinių namų Anglijoje, paverstų reformatorija (pataisų namu), valstybinio našlaityno būdu, kur salės papuoštos Picasso ir Legero paveikslais; jis žiovaudamas praleido konstruktyvinius ilgus žaidimo periodus. Jam niekada netrūko reikiamų kūbinių pėdų oro. Jo dieta buvo balansuota ir kiekvieną pirmą penktadienį jis buvo psichoanalizuotas. Kiekviena jo jaunystės detalė buvo užrekorduota, mikrofilmuota'..."

Naujas žurnalas

JAV-se pradedamas leisti naujas žurnalas "Jubilee". Jo redakcijos vyriausį štabą sudaro: Edward Rice, buvęs "Look" ir "Colier's žurnalų redaktorius, Robert Lax — rašytojas, buvęs redaktorius "Time", "The New Yorker" ir "Parade" žurnalų ir P. McDonnell — informacijų ekspertas. Žurnalas bus leidžiamas pasauliečių katalikų. Metinė prenumerata — $5; tai drauge ir šėras to laikraščio nuosavybės: prenumeratoriai bus ir jo savininkai. Adresas: B. Mc Coley, Box 324, Madison Square Station, New York 10, N. Y.

Akcijos mokyklos

Įvairiuose JAV miestuose šią vasarą organizuojami katalikų akcijos kursai. Chicagoje jis įvyks rugpjūčio 24—29 dienomis.

VICTOR BALANDA

Notary Public
Real Estate
Loans-
Mortgages
3133 S. Halsted
Chicago 8, Ill.
Tel. DA 6-3859

Norėdami pirkti ar parduoti namą ar biznį pasimatykite su mumis. Turime namų ir biznių visose Chicagos kolonijose.

PERKRAUSTAU BALDUS VIETOJE IR IŠ TOLIMESNIŲ DISTANCIJŲ TURĮS ILGĄ PATYRIMĄ
JUOZAS NAUJOKAITIS
6819 So. Rockwell Street
CHICAGO 29, ILL.
Tel. WAlbrook 5-9209
Neatsiliepus skambinti LA 3-9754

CONRAD'AS - FOTOGRAFAS
(LIETUVIS)

Moderniškai įrengta vieta įvairiom nuotraukom. Specialybė — vestuvės. Jaunavedžiams duodama puiki ir brangi dovana. Sąžiningas ir gražiai atliktas darbas.
414 WEST 63rd STREET
Tel. ENg. 4-5883 arba ČNa. 4-5840

Vestuvinės Nuotraukos
Aukštos Rūšies Fotografijos
Mūsų Specialybė
Precin Photo Studio, Inc.
EDVARDAS J. ULIS, Sav.
4068 Archer Aveune
Telefonas VIrginia 7-2481

Skelbkitės "Draugė"

Jūs Sutaupysite $50.00, $100, $200...
pirkdami televiziją iš Budriko vasaros metu!

DYKAI

DEŠIMTS (10) DIENŲ IŠBANDYMUI JŪSŲ NAMUOSE

Palyginkit su kitom garsiom išdirbystėm, kurios parduoda po $249.95! Dar nebuvo tokios žemos kainos! Tik **$129**

Garsiųjų Išdirbėjų
MAHOGANY DARBO TV
Nieko daugiau nereikia pirkti –
VISKAS YRA
Mokėk tik $1.25 į savaitę
Įskaitant Warranty ant visų dalių
Įskaitant Pictyre Tube Warranty
Įskaitant Federalinius Excise taksus
Įskaitant pristatymą į jūsų namus

"Personal" Plastic Portable Radijai
Palyginkite kainas — $29.95 ir **$17.77**
Ideališka mokslo baigimo proga dovana! Turi Long-life baterijas! Plastikos kabinetas, metalu pagražintas

$24.95 Naujo Greičio FONOGRAFAS
1953 metų modelis **$18.77**
Groja visus greito sukimosi rekordus. Tvirta rudos odos dėžė nešiotis kelionėje.

Automatiškas nešiojamas FONOGRAFAS
GROJA VISUS REKORDUS
Reguliari kaina $99.50, už **$49.50**

VERTYBIŲ KARNAVALAS
SUTAUPYSITE ANT REIKMENŲ
Nacionaliai Išgarsėję Šaldytuvai
Visų garsiųjų laidų, kaina žema kaip **$149.50**

Famous Brand Freezers	$195	ir aukšč.
Table Top Gasiniai Pečiai (plytos)	$69.50	ir aukšč.
Garsūs Dulkių Valytuvai	$19	ir aukšč.
Gerai Žinomos Skalbiamos Mašinos	$99.50	ir aukšč.
Garsiųjų Išdirbysčių Mangliai	$99.50	ir aukšč.
Garsūs Maži Radijai	$12.95	ir aukšč.
Radijo-Fonografai	$29.00	ir aukšč.
Electric Mixers	$24.00	ir aukšč.
Automatiški Kavos Virduliai	$22.00	ir aukšč.
Garsiųjų Išdirbysčių Gruzdintuvai	$12.00	ir aukšč.

PINIGŲ NEREIKIA ĮMOKĖTI

Jos. F. Budrik, Inc.
3241 South Halsted Street
Telefonai: VIctory 2-9542 ir CAlumet 5-7237

Budriko Radio Valanda leidžiama iš radio stoties WHFC, 1450 kil. kas ketvirtadienio vakarais 6 valandą vakaro

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA
HARMONY MOTORS
Dabar jau didelis pasirinkimas įvairiausių firmų automobilių (Buick, Dodge, Chrysler, Oldsmobile, Chevrolet, Pontiac, Plymouth, Ford ir kt.)

Apsidrauskite pirkdami pas savo žmones už pigiau su sąžiningesniu patarnavimu, su garantuota pagalba kiekveiname reikale.
Nemokamai išrūpiname šoferio ir automobilio leidimus. Nemokančius išmokome važiuoti. Geros išsimokėjimo sąlygos.
TOLIUS SLUTAS IR JONAS TALANDIS
HARMONY MOTORS
5805 So. Western Ave. REpublic 7-6480

SEGHETTI TRAVEL BUREAU
2451 S. Oakley Ave., Chicago 8, Ill., Tel. YA 7-3278
KELIONĖS:

LĖKTUVAIS, GELEŽINKELIAIS, AUTOBUSAIS, LAIVAIS
Parduodame biletus, viešbučius ir sutvarkome visus su kelione surištus dalykus. TURIME LIETUVIŲ SKYRIŲ. Pildome afidevitus. Kelionės planuokite iš anksto kitiems metams. Anksčiau užsisakykite biletus kaip lėktuvais taip ir laivais, tai būsite tikri, kad tikrai gausite vietas. Pirkdami biletus pas mus nemokėsite brangiau ir išvengsite laiko sutrukdymo nes nereikės laukytis nei į geležinkelio stotį ar aerodromą, nes viską tai atliksite vienoje vietoje — PAS MUS.

NORITE $1,000 PER 39 MĖNESIUS?
Jūs tikrai turėsite $1,000 atsargai, per 39 mėnesius nuo šio laiko! Taip... tik pradėkite taupyti pasidėdami į mūsų bendrovę tik po $25.00 per mėnesį. MES MOKAME AUKŠČIAUSIUS DIVIDENDUS.
Kiekviena sąskaita apdrausta iki $10,000.00
MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4038 Archer Ave, Telef. LAfayette 3-6719
AUGUST SALDUKAS, Sekretorius

PROGRESS BALDŲ BENDROVĖS
Didesnės Prekių Vertybės ir Taipgi
Geresnis Patarnavimas
Palaiko pilną visuomenės pasitikėjimą
Kurie iš Tamstų nežinojote ar neturėjote progos čia prekiauti, su pirmu apsilankymu liksite pilnai patenkinti. Pabandę sykį, tikrai tapsite pastovūs klijentai. Turime rakandų, televizijos aparatų, refrigeratorių, plovyklų, kilimų, vaikams rakandų ir t. t.
Prekės pilnai garantuotos. Lengvi išmokėjimai pritaikomi visiems. Lankykite visi šią
ERDVIĄ IR PATOGIĄ SENIAUSIĄ LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĘ

PROGRESS FURNITURE Co
4181-83 Archer Ave.
Tel. LAfayette 3-3171
Brighton Parko kolonijoje
Model DFS-75

Tai nebuvo meilė...

JER. IGNATONIS, Chicago, Ill.

Kas nežino, kad Siauralūpis yra geriausias mano draugas! Tai kas, kad anais aukso laikais mano žmona buvo susipešusi su ponia Siauralūpiene Raudonojo Kryžiaus sandėlyje prie Balfo siuntos, nepasidalindamos drabužiais ir kiškio taukais, bet kai Siauralūpis, būdamas gėrybių paskirstymo viršininkas, mane padarė sandėlio viršininku — ir jos susidraugavo. Bet gyvenimas nevisuomet prielankus draugystėms. Aš pirmas paskubėjau persikelti šiapus Atlanto, kad nereikėtų atsiskaityti už panaudotas gėrybes ir čia paskelbti visuomenei, kad jokių gėrybių nei iš Balfo, nei iš Raudonojo Kryžiaus negavau, o Siauralūpis dar pasiliko neištuštintų sandėlių tuštinti. Tokiu būdu ir nepastebėjome, kaip iš mūs gyvenimas išplėšė šešerius metus be bendrystės. O tiek daug mes buvome nepabaigę bendrų darbų, neiškalbėję kalbų! Tik vieną dieną, visai nesenai, einu gatve apmąstydamas, kaip buvo gera gauti ir nieko neduoti, staiga girdžiu pažįstamas balsas mane šaukia:

— Jurgi!

Atsisukau ir matau — Siauralūpis išskiestomis rankomis net per raudonas šviesas iš antros pusės gatvės skuba į mane.

— Seniai matėmės! — aš tik suspėjau ištarti, kai jo lūpos užčiaupė mano burną. Net gatvėje ir žmonių kamšatyje.

— Labai pasiilgau tavęs ir tavo žmonos. Užeikite, būtinai užeikite rytoj pas mus. Daug turime ką jums papasakoti. Kaip gera, kad aš tave sutikau. Dabar mes vėl pagyvensime. Juk dabar gyvename nebe stovykloje. Visako turime ir nieko nereikia bijoti. Ir televiziją, — skuba draugas išsikalbėti, kas taip giliai nugulę ir ilgai nešiota. Jis stumia vieną apystorę moteriškę į autobusą ir, pats palypėjęs ant laiptelio, dar atsisukęs skubiai nusišypso. — Iki pasimatymo. Neužmiršk, rytoj ketvirtą valandą, įdomi programa...

— Būtinai, Martynai, būtinai užeisime rytoj, — pamoju jam ranka ir skubiai nešu mano žmonai naujieną. Tik pamanykite, ir vėl su Siauralūpiais mes susitinkame! Kai aš pasakiau žmonai, kad sutikau Siauralūpį, ji kelis kartus pašokusi apsisuko:

— Ką tu sakai! Ponai Siauralūpiai atsirado! Ir sakai užkvietė? Puiku! Nors vieną sekmadienį man nereiks pietų virti!

Man tuojau pakvipo bavariškas jautis ir prancūzų zonos slyvinė. Iš tikrųjų, kiek tik mes svečiavomės pas ponus Siauralūpius, šito gero iki soties turėjome.

— O kaip ten ponai Siauralūpienei išėjo su plaučiais, ar ne paklausei? Ar savais atvažiavo? — pasipylė moteriškas smalsumas.

— Ne, širdele, neklausiau. Nebuvo kada. Sakė gi užeiti pasikalbėsime. Visą dieną, — paaiškinau žmonai, bet ji savo, lyg ir negirdėjusi:

— O kaip ten jos broliui išėjo? Ar jis atsivežė tą vokietaitę? Atsimeni tą, kuri atėjo į stovyklą ir pareikalavo savo: arba, arba... Atsimeni!..

Imsiu dabar ir atsiminsiu. Daug tokių scenų mačiau. Vieni atvažiavo kartu su vokietėmis, kitos vėliau atsekė iš paskos, o kiti paliko ant krantinės, ir tiek. O kaip pasielgė Anupras, ponios Siauralūpienės brolis, ką aš žinau. Ar maža yra patriotų, kurie norėdami lietuvybę išlaikyti veda vokietes ar kitų tautų moteris!

— Sakiau, viską sužinosime rytoj. Turėsime laiko ir galėsime visas smulkmenas išlukštenti, — nuraminau žmoną.

Kitą dieną žmona ne tik pietų, bet ir pusryčių nesiruošė virti. Užkimšau sausų dešrų ir sodės užgėriau, kad nusisunktų, o ji ir to nepadarė. Ketvirtą valandą pasibeldėm į Siauralūpių butą.

— Kaip malonu, kad neužmiršote! Puiku! Pakalbėsime. Tiek daug turiu jums ko papasakoti. Seniai gi matėmės! — tukšendamas lūpomis į mano žmonos ranką, tauškėjo Siauralūpis. Jis visuomet toks judrus ir gana skubus.

Pro praviras koridoriaus duris veržėsi žmonių ergelio nuotrupos. — Vadinasi, yra svečių ir daugiau. Bus taip, kaip ir būdavo visuomet pas Siauralūpius, — apsidžiaugiau.

Salonėlyje buvo pilna svečių. Maždaug visi tie patys, kurie lankydavosi pas Siauralūpius ir stovyklos gadynėje. Tik viena jaunavedžių porelė ir du rubuliai jaunikaičiai buvo nepažįstami. Vieni sukritę ant kilimo, kiti susispaudę kanapoje, treti laikėsi į sieną atsirėmę — visi televizijos žiūrėjo. Tarp vaikų murksojo nedidelio ūgio gan stambaus sudėjimo juodas šuniukas su parudavusiomis kojytėmis.

— Šciuc! — paginė jį Siauralūpis, kai jis pašokęs pribėgo mane urgzdamas apuostyti. — Tai mano tetulės palikimas. Mirdama viską užrašė kitiems, o man tik tą šuniuką paliko, — paaiškino jis.

— Ponas, truputį atsargiau. Per daug grubiai nesielk su šuniuku. Ar nežinai, kad Amerikoje šunes paveldi savo šeimininkų turtą? — kažkas murmtelėjo. Ponas Siauralūpis paglostė šuniuką ir nusišypsojo, o ponia Siauralūpienė vieną iš savųjų nuo savęs pastūmusi, sušuko:

— Ponas Ragaiši, eikš pas mane! Kaip aš tavęs pasiilgau!

Ponios Siauralūpienės pakvietimo niekuomet negaliu atsisakyti. Ji moteris tai bent! Ir pasikalbėti ir išgerti. Kai ji išgeria — nejuokais su velniu gali pasimatyti.

Atsisėdau greta ponios Siauralūpienės. Truputį ankštoka. Jaučiu jos kojų ilgumą, sulenkimus ir sagas. Ji paima man už rankos ir sako:

— Pažiūrėsime televizijos, o paskum — jau žinai!

Taip, aš gerai žinau, kaip išeidavome iš ponų Siauralūpių, kai Raudonojo Kryžiaus sandėliai buvo prieinami ir pasižiūrėjau pro langą, ar augšti iš lauko pusės laiptai. Ne kitaip bus ir dabar. Bet prieš tai sotinamės televizijos menu. Žiūrime vaikams pritaikytos programos. Rodo cirką. Moteris, pasikorusi ant trapecijų, supasi. Drabužiai jai užsivertę žemyn keistai tabaluoja tarp plikų kojų.

— Žiūrėk, žiūrėk, moteris. Kaip ji juokingai atrodo! Hi, hi, hi! — nusijuokia ponia Siauralūpienė. Aš žiūriu ir nieko juokingo nematau, bet dėl visa ko nusišypsau, kad neatrodyčiau atsilikėliu.

Jeronimas Ignatonis

Kai moteriškei nusibodo suptis galva žemyn, nušoko ir nuėjo, o paskum išėjo vienas žmogus su šunų būriu. Šokinėja šunes uodegas vizgindami, staugia, loja. Šuniukas, pamatęs savo giminę ekrane, pašoko ir pradėjo graudžiai loti. Visi sukvatojome. Ir vaikai. Tik pamanykite, koks svarbus įvykis draugystėje: šuo loja!

Iš karto pajutau pas Siauralūpius naują atmosferą. Būdavo, kai susirenkam pas Siauralūpius, kai įsisiūbuodavo nuotaika, tai visi norėdavome kalbėti, bet niekas nenorėdavome klausytis. O ponios Siauralūpienės niekas neperrėks. Dabar gi — kampe stovi televizija, ji kalba už visus, lodo šunes, jukdo žmones. Nieko nereikia galvoti. Visas gyvenimas — televizijos ekrane. Visi tylėme, žiūrime; kai norime išsijuokti, juokiamės ir šuniukui sulojus. Nereikia nei anekdotų galvoti, nei šeimininkams užimti svečius.

Man jau nusibodo. Vienai programai nepasibaigus, vaikai suranda kitą. Šeimininkai visai nežiūri virtuvės pusėn. O mano pilvas pradėjo savo reikalauti. Ėmiau ir išdrįsau:

— Gražiai ponia atrodai, — pradėjau kalbėti apie atrodymą, kad turėčiau progos užvesti kalbą ir apie valgymą.

— Žiūrėk, kaip tas piratas drožė laivo kapitonui į galvą su bonka! Net sudužo. Kaip baisu! — buvo atsakymas ponios Siauralūpienės.

Padėtį ėmėsi gelbėti dešimties metų dukrelė. Ji priėjusi prie ponios Siauralūpienės ir tyliai į ausį pareiškė: — Noriu valgyti.

— Eik, Žolele, į virtuvę, atsidaryk šaldytuvą, pasiimk ko nori ir svečiams atnešk ko pavaišinti, — pasakė ponia Siauralūpienė. Mergytė nuėjo į virtuvę, pasibrengsusi kiek, sugrįžo. Apdalino svečiams kramtomosios gumos ir, pati du gabaliukus įsigrūdusi sau į burną, vėl atsigulė šalia šuniuko. Aš iš principo neėmiau, kad nepagalvotų, jog valgau.

Mane pradėjo erzinti du dalykai. Žmona perdaug artimai susėdo su jaunu vyruku fotelyje. Ji niekuomet nemoka pasirinkti draugystėje partnerį pagal save. Tas būtų niekis, jei ne televizija. Vaikai pagavo kaubojų filmą. Kai vienas kaubojus, ištraukęs iš degančio namo mergaitę, pradėjo bučiuoti, mane apėmė baimė ir nepasitikėjimas net ir savimi. Ponia Siauralūpienė perdaug arti pradėjo glaustis prie manęs.

— O jei ir mano žmona taip pat glaudžiasi prie to vyruko! — kaip skarda tvojo galvon blogas nujautimas. Bet nebuvo kada tai apsvarstyti, nes perdaug įkyriai pradėjo man spausti į šlaunį kažkoks aštrus daiktas, įsispraudęs tarp manęs ir ponios Siauralūpienės. Pajudinu iš vietos koją ir vėl tas pats. O ranka negi tikrinsi, kas kišenėje yra, kada taip arti sėdi moteris! Tą valandą aš pasižadėjau nieko daugiau kelnių kišenėje nenešioti, nei raktų, nei rankų.

Meilės scenai pasibaigus, vaikai surado kitą. Jau keturias valandas išsėdėjome, nepakeitę vietų ir nesumetę žodžių.

— Ar nežinai, kur apsigyveno Tarka. Tai buvo žmogus! Kai tik ateina ir tuojau valgyti, — kalbinu skersai kambario Siauralūpį. Atsiminiau Tarką dėl to, kad jis visuomet atėjęs pirmiausia valgyti paprašydavo. Bet Siauralūpis nenugirdo. Jis kumštį sugniaužęs mostagavo, lyg ką mušti ketintų, taip buvo įsigilinęs į nepaprastai jaudinančią sceną. Du vyrai su kardais kažkur augštai bokšte švaistosi vienas antram panosėn. Aš niekuomet net kėjau, kad žmogus taip išgyventų filmuose vaizduojamas scenas. Ponia Siauralūpienė dar arčiau prisiglaudusi, paėmė man už dešinės rankos ir pradėjo gniaužyti.

—O gal taip... į virtuvę pasuktume! — linktelėjau aš jai. Man dabar svarbu nors vieną iš jų nuviliuoti virtuvėn, o ten jau ir pats susirasiu, ko aš noriu. Tik pamanykite nuo pusryčių nieko burnoje neturėti!

— Mums gera ir čia, — atsako ji. — Tik pažiūrėk, jis nuduras! Tik pamanyk, išsprudo jam kardas. Vajetulėliau, kaip baisu! Žiūrėk, nepataikė. Dabar katras katrą? — kalba ponia Siauralūpienė susijaudinusi, žiūrėdama dramatinę sceną dviejų vyrų ir vis labiau glausdamosi prie manęs gniaužo mano dešinę.

Ir taip visą dieną ir visą vakarą. Ką tik aš užklausiu, ponia Siauralūpienė man atsako iš televizijos ekrano scenos. Mes ir nepastebėjome, kaip jaunavedžių porelė išspruko pro duris, vienas iš jaunikaičių ir dar keli kaimynai išnyko. Aš supratau, kad ir mes turime nepastebimi išnykti. Kai tik vyrukas, sėdėjęs greta mano žmonos, persikėlė pas ponią Siauralūpienę, atsiradus šalia jos laisvai vietai, mirktelėjau žmonai — namo! Ir ji pritarė mano sumanymui, užsigavusi, kad toks buvo nemandagus kaimynas. Taip ir išdūlinome ir sudie nepasakę. Net ir Siauralūpis neišlydėjo. Jis buvo labai įsigilinęs į kriminalinį filmą.

Einame namo ir abu tylime. Kažko buvo perdaug. Pusiaukelį paėjus, pagaliau žmona atsiminė:

— Tai taip ir nepaklausei ponios Siauralūpienės apie jos brolį?

— Hm! — ir neturiu ką atsakyti žmonai.

— Tai ką veikei visą laiką taip arti sėdėdamas? — metė piktą įtarimą žmona. Aš norėjau jai atsakyti: — O tu, ar nesiglaudei prie to vyruko? — bet pamačiau, kad mudu galime rimtai pagaliais apsimėtyti gatvėje, — nutylėjau. Kai viską persvarsčiau, ką išgyvenau ir ką patyriau šiandieną pas geriausią savo draugą Siauralūpį, mane apėmė neapsakomas juokas. Ėmiau ir užtraukiau:

— Tai nebuvo meilė, tai buvo vien tiktai juokas!..

— Kas tau pasidarė? — susiraukė žmona.

— Linksma man, nepaprastai linksma, žmonel.

— Linksma?! — keistai nusišypsojo ji. — Dabar aš žinau, ko tau trūksta. Gerai, daugiau sekmadieniais niekuomet pietų nevirsiu ir bus tau linksma!

— Dėl Dievo meilės, tik ne dėl to. Aš tau noriu pasakyti...

— Kad Siauralūpienė negniaužė tau rankos?! — pagavo žodį žmona.

— Tu vis rimtus dalykus nori paversti juokais. Tik tu paklausyk.

— ?

— Tik tu pamanyk, kokie neišmintingi buvo mūsų tėvai! Susikvies, būdavo, gimines, pažįstamus, kaimynus ir ūžia ištisas dienas. Ar tai buvo meilė? Ir ką jie turėdavo iš to? Štai kur yra meilė. Nupirkai televiziją, susikvietei gimines, pažįstamus ir draugus — ir prašau. Užsukai kokią meilės sceną, dar po kramtomos gumos plokštelę įspraudei į dantis — tau nereikia "lietuviškos virėjos" pirkti valgiams ir gėrimams receptų ieškoti ir kitą dieną pagiriomis lėkščių mazgoti!..

Philipinų mokykla

Pageidaujant prezidentui Quirino Philipinų valstybinėse mokyklose įvedamas tikybos dėstymas reguliarių pamokų metu.

"NIDA"
LIETUVIŠKA VASARVIETĖ
(SAV. PR. KALVAITIS)
BEVERLY SHORES, INDIANA
Tel. Michigan City 2-2717
Nakvynė, maistas, alus, vynas, gera maudymuisi vieta

TELEVIZIJOS
IR RADIJO
APARATŲ TAISYMAS
Sąžiningas ir garantuotas darbas
DARBO VALANDOS: 6 v.v.—10 v.v.
Šeštadieniais: 8 v. ryto — 10 v. vak.
M. RIMKUS, 4119 So. Francisco
Telef. YA. 7-1099

Skaudančių žaizdų
NUO UŽSISENĖJUSIŲ
IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ!
Tie, kurie kenčia nuo SENŲ ATVIRŲ ir SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti, nes jų užsisenėjusios žaizdos niežti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudančių žaizdų, uždėkite LEGULO Ointment. Jo gydomos ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jį taipgi nuo skaudžių nudegimų. Jis taipgi pašalina niežėjimą ligos, vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina peršėjimą ligos, vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarppirščių. Jis yra tinkamas vartoti nuo džiustančios ir suskilusios odos. Jis yra gera gyduolė visų išviršinių odos ligų. LEGULO Ointment suteiks jum pagalba nuo nuvargusių, peršėtamų ir niežinčių kojų. Legulo Ointment yra parduodamas po 75 ct., $1.25 ir $3.50. Pirkite vaistinėse Chicago ir apylinkėse ir Milwaukee, arba atsiųskite money orderį! —

LEGULO, Department D
5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.
MOlberry 5-3694

UŽEIKITE KIEKVIENĄ ALGOS DIENĄ!
Tik tie tikrai laimi taupymo programoje, kurie reguliariai pas mus ateina ir pasideda sutaupas savo apdraustose sąskaitose. Jūs taip pat laimėsite atidarydami taupymo sąskaitą ir taupydami reguliariai. Pabandykite tai tuojau. Procentai nokami nuo mėnesio 1 dienos už tas sutaupas, kurios į naujas ar jau turimas sąskaitas įnešamos ligi mėnesio 10 dienos.
UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1800 So. Halsted Street Chicago 8, Ill.
Telefonas: HAymarket 1-2028
VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 9 val. ryte iki 3 val. po pietų.

LIETUVIŲ AUDITORIJA
3133 So. Halsted St.
—o—
Telef. VICTORY 2-6172

Sekmadienį, birželio mėn. 28-tą dieną
LIETUVIŲ AUDITORIJOS
GEGUŽINĖ - PIKNIKAS
Liberty Grove, Willow Springs, Ill.
Ristikas JUOZAS VINČA risis su ruda meška.

Lietingam orui esant, visa gegužinė įvyks Lietuvių Auditorijoje ir JUOZAS VINČA vistiek risis su radąja MEŠKA!
Šeštad. ir sekmad. Lietuvių Auditorijoj Šokiai.
Visiems parengimams gros B. Pakšto orkestras.

SPECIALIAI MILIJONĄ DOLERIŲ skiriame pirmiems morgičiams prieinamomis sąlygomis. Perkantieji ar statantieji namą, arba norintieji seną morgičių pakeisti pigesnėmis ir patogesnėmis sąlygomis — pasimatykite su mumis.
TAUPYKITE SAUGIAI IR PELNINGAI
Mes kviečiame lietuvius pasidėti savo taupomus pinigus į Chicago Savings and Loan Association, kuri yra proporcionaliai viena iš smarkiausiai augančių taupymo įstaigų visoj Chicagoj. Pas mus kiekvieno taupomi pinigai yra pilnai apdrausti iki $10,000.00 by an Agency of the United States Government.
Chicago Savings suvirš 28 metai kaip saugiai ir pelningai teikia visiems teisingą ir mandagų patarnavimą.
MŪSŲ TURTAS SIEKIA VIRŠ VIENUOLIKOS MILIJONŲ DOLERIŲ ($11,000,000.00)
CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
6234 So. Western Ave. CHICAGO Phone GRovehill 6-7575
JOHN PAKEL, President
LIETUVIŠKA ĮSTAIGA
Valandos: Pirmadieniais nuo 12 iki 8 val. vakaro. Antradieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 4 po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta visą dieną. Šeštadieniains nuo 9 ryto iki 2 valandos po pietų.

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

VISKO UŽTEKTINAI — TUOJAUS PRISTATOM!
Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.
Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą

Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą
ROOSEVELT FURNITURE COMPANY, INC.
Lietuvių krautuvė
2310 W. Roosevelt Road
Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Atidara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet

Petras Doerfler-sukaktuvininkas

"Žuvies paslapties" autorius domisi lietuviais

A. TYRUOLIS, Brooklyn, N. Y.

Šiomis dienomis žinomam vokiečių katalikų rašytojui Petrui Doerfleriui suėjo 75 metai amžiaus. Rašytojas ir mums nėra svetimas, nes keletas jo knygų, kaip "Žuvies paslaptis", "Kai dar motina gyveno", "Jaunasis Don Bosco" savo metu buvo išversta ir į lietuvių kalbą.

Kunigas ir kūrėjas, dvasininkas bei dainius, kaip sako literatūros istorikas Nadleris, Doerfleris jungia savo gimtosios žemės gamtovaizdį su jos praeities vaizdais. Tačiau eile savo veikalų, kaip ir minėtaisiais vertimais, jis išplaukia ir į "plačiuosius vandenis". Jo "Naujieji dievai", romanas iš pirmųjų krikščionybės amžių, eina tuoj po H. Senkevičiaus Quo Vadis.

Tėviškės romano kūrėjas

Doerfleris priklauso grupei tų rašytojų, kuriems buvo duotas tėviškės romano kūrėjo vardas. Kilęs iš, prof. Kolupailos terminu tariant, Švabų Alguvos (Allgaue), Doerfleris savo raštuose daugiausia ir vaizdavo savo žemę ir jos praeitį.

Dvi jo veikalų trilogijos, kurių vienai duotas Apolonijos, kitai Alguvos vardas, skirtos visuomeninei moters ir vyro reikšmei nušviesti ir iškelti. Tai dvi pagrindinės jo veikalų serijos greta eilės kitų atskirų veikalų veikalėlių.

Kaip tėviškės romano kūrėjas Doerfleris stoja šalia Sudermano. Tačiau, kai Sudermanas išimtinai vaizduoja, ypač "Lietuviškose apysakose", savo prūsiškąją, protestantiškąją tėvišką, Doerfleris rodo mums savo pietietiškąją tėviškę, savo Alguvą, kurioj taip pat daliai mūsų tremtinių teko keletą metų praleisti. Doerflerio vaizduojamoji aplinka — išimtinai katalikiška, kaip ir pats visas tas kraštas.

Tačiau dar esama ir kito skirtumo tarp abieju rašytojų. Kai Sudermano realizmas nepakenčia praeities, Doerfleris kaip tik praeiti vaizduodamas iškyla iš jį varžančios aplinkos. Čia jis lyg ir mūsų rašytojams primena: būkit savo kūryba įsišaknijęs savo gimtojoj žemėj, bet stenkitės, praeitį vaizduodami, jį pakelti augščiau.

Gilesnės ir šviesesnės idėjos ieškotojas

Nuosaikaus realizmo atstovas Doerfleris veikiau užleidžia vietą idėjai, kaip pastabumui. Tačiau jo raštuose dažnai užtinki giedrios, humoru, praskaidrintos nuotaikos. Greta to jam rūpi paprastumas, aiškumas, saikingumas. Tai išviršinė kūrybos forma. Išvidinę gi sudaro gilesnioji bei šviesesnioji idėja. Doerfleriui ja eina aukos idėja. Be aukos, sako rašytojas, nėr gyvenimo prasmės, nėr kaltės išpirkimo. Ir laimingas, kurs tos aukos laidą turi augščiausiam, nelygstamam Autoritete.

Taip dar prieškarinėj "Juditoj" vyriausioji veikėja iš išdidumo pereina į nuolankiąją meilę, "Nebyliojoj nuodėmėj" neišpažinta kaltė sukelia didelę sielos nelaimę. "Naujuosiuos dievuos" krikščionybė išvidine jėga nugali kitus religinius ir mistinius pasireiškimus, "Neteisingam skatike" meilė nugali nelaimę.

Dabarties literatūros rūpesčiais

Sukakties proga pasveikintas, rašytojas apsidžiaugė, kad ir lietuviai savąja kalba yra buvę jo raštų skaitytojai ir malonėjo, kad ir per plačiuosius vandenis, atsiliepti į keletą literatūrinių klausimų.

— Ką, gerbiamas rašytojau, šiuo metu kuriate?

— Ką tik esu atidavęs Herderio knygų leidyklai naują romaną iš 18 šimtmečio amatininkų, menininkų ir jaunuolių gyvenimo, kurs pasirodys šią vasarą. Paskutiniuoju metu dar bemaž kasmet po knygą paruošdavau.

— Kaip vystosi pokarinis vokiečių literatūros gyvenimas?

— Vokiečių literatūra dar kaip reik neatsigavo iš pokarinio pritrenkimo. Bet ir po karo ją nuolat užplūdusi ir užvaldžiusi užsienine literatūra. Visi buvo lyg apsvaiginti, tik dabar pradeda palengva atsikvošėti.

— Kokios katalikų literatūros perspektyvos?

— Vokiečių katalikų literatūra savo žymiais autoriais, kaip Gertud von Le Fort, Werner Bergengruen, Leo Weismantel, Alfred Doeblin ir kitais, davė puikų įnašą bendrajai literatūrai.

P. Doerfler

Tačiau paskutinieji laikai nebuvo palankūs naujam prieaugliui, ir seniems pasitraukus, gali kuriam laikui atsirasti tuštuma.

Doerfleris šiuo metu gyvena Muenchene, yra Šv. Tėvo Rūmų prelatas. Jis ilgus metus yra dirbęs ir auklėjimo darbą ir išleidęs keletą monografijų — Jaunasis Don Bosco, Šv. Pilypas Neri, Šv. Vincentas Paulietis.

Cukrus kraujuje

Cukrus yra reikalingas kiekvienai mūsų organizmo ląstelei. Jei kitos ląstelės gali gauti maistą ir iš kitų šaltinių, smegenų maistas yra išimtinai — cukrus, gluko zė. Kiti organai gali susidaryti cukraus atsargas, bet smegenys jo turi nuolat gauti iš kraujo. Taigi cukrus kraujuje yra gyvybei taip pat svarbus, kaip ir oras alsavimui. Kepenys palaiko reikiamas cukraus atsargas kraujuje ir tuomet, kai naujas cukraus kiekis su maistu nepriimamas. Cukraus kiekis kraujuje reguliuojamas paties organizmo pagaminamojo insulino. Kavos vartojimas paleidžia organizme turėtas cukraus atsarginį kraują, žmogus tuo laiku jaučiasi geriau, bet tai gali sutrikdyti normalų veikimą tų kūno dalių, kurios išskiria cukrų į kraują, ir pakenkti sveikatai. Dėl to patariamas atsargumas kavos ir kitų stimulų vartojime.

Žydintis vanduo

Meksikos įlanka protarpiais pavirsta raudonos spalvos ir tada joje ima gaišti žuvys. Pav. 1947 m. žuvų čia nunyko apie 200 milionų svarų. Reikėjo jas graibstyti ir kasti į žemes, nes atsirado smarvė, nepakenčiama nei turistams, nei vietiniams. Mokslininkai dabar tiria to priežastis. Jie nustatė, kad raudonieji ruožai atsirandą nuo mažyčių gyvūnėlių, — alga, — kurie išsiplečia atėjus palankioms sąlygoms. Jie sunaudoja deguonį vandenyje ir žuvys nutrokšta, užsinuodija. Net nustatyta, kad jų užuomazgos slepiasi ties Dešimties Tūkstančių salomis, tarp Cape Romano ir Cape Sable. Palankiose sąlygose tokios gyvūnijos antplūdžiai esą pastebimi ir Baltijos jūrose bei vidaus ežeruose. Ar tie gamtos reiškiniai neturi ryšio su tautosakoje žinoma kraujo puta ir vandens žydėjimu?

Atgaivina mirštančius dantis

Surastas naujas būdas palaikyti bemirštantį dantį: išgręžiama dantis iki nervo, išimant gendančią emalę ir dentiną. Atvira vieta apdedama kalcijaus hidroksidu ir celuliozės pasta. Tos medžiagos yra akstinas ataugti dentinui — tai pusiau kietai danties daliai po emaliu. Šitokiomis priemonėmis išgelbstimi dantys, kurie kitaip būtų baigę išgesti. Dentinui ataugus dantys pliombuojami paprastomis medžiagomis.

Atomų "virvės" plaukuose

Du Kalifornijos Technologijos Instituto chemikai — Linus Pauling ir Robert Corey — nustatė, kad atskiros molekulos muskuluose, plaukuose, naguose ir daugelyje kitų proteinų susidaro iš atomų (anglio, vandenilio, azoto, deguonies ir kaikurių kitų elementų), susukusių kaip virvės. Tai šiems audiniams duoda nemažai stiprumo.

Lėktuvas nusileidžia su parašiutu

Priešlėktuvinės artilerijos treniravimui išrastas specialus bepilotinis lėktuvas Ryan Q-2, kurs yra geras taikinys ir kurs pašautas nesudužta krisdamas, o nusileidžia nešamas automatiškai išsiskleidžiančiu parašiutu. Kad nutūpus neneštų ir netrankytų vėjas su tais parašiutais, įtaisyta taip, kad žemę pasiekus, parašiutai atsikabina.

Bakterijos peri kiaušinukus

Illinois Universiteto profesoriai surado, kad kaikurie vandens moskitai palieka bakterijoms išperėti savo padėtus kiaušinėlius. Mokslininkai pamatė, kad tu moskitų kiaušinėliai buvo apkibę bakterijomis. Kai jie tas bakterijas sunaikino, kiaušinėliai neišsiperėjo, kai jos vėl buvo pridėtos — išsiperėjo. Mos kitai deda kiaušinėlius pakrantės lapuose ir šiukšlėse. Kai vanduo patvinsta, atneša bakterijas, kurios apkimba kiaušinėlius ir juos išperi.

Apie JAV informacija

Buvęs Valstybės Sekretoriaus pavaduotojas viešųjų informacijų sritvje Edward W. Barret parašė žnyga "Truth is Our Weapon". Čia rašo apie Amerikos Balsa ir kitus JAV informacijų šaltinius. Veikale jis iškelia vaidmenį psichologinio karo, kaip papildymą militariniam spaudimui.

$44,000 mokslui

Šv. Edwardo Universitetas Austine, Texas, studentų stipendijoms ir specialiems tyrimams paskyrė $44,000.

JOS. F. BUDRIK, Inc.

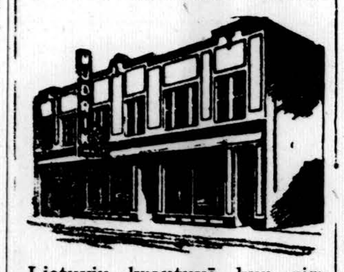

Lietuvių krautuvė, kur visi perka rakandus, televizijas, radijas, brangenybes už žemiausias kainas ir lengvais išmokėjimais, 3241 South Halsted St., Chicago 8, Ill. Telef. CAlumet 5-7237.

Krautuvė atidara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais

•

Budriko radio valanda leidžiama kiekviena ketvirtadienį iš stoties WHFC, 1450 kilocycles su studio orkestru ir dainininkais.

Sprausminiai garvežiai ir sunkvežimiai

Gazo turbinos, veikiančios tuo pat principu, kaip sprausminių lėktuvų motorai, jau randa pritaikymą žemės susisiekime: jau yra kelyje 19 tokių lokomotyvų JAV-sė ir užsakyta dar daugiau, be to — jau dveji metai kaip daromi bandymai va žinėti sunkvežimiu, taipgi turinčiu šitokį motorą. Vienas iš didesnių šios šakos specialistų yra Illinois Technologijos Instituto prezidentas dr. J. Rettaliata ir jis pramato didelę ateitį gazo turbinų motorams geležinkeliuose ir vieškeliuose. Plačiau žinomo tokio lokomotyvo "Mėlynoji Žąsis" du motorai išvysto 4,000 arklių jėgų. Jis mažiau sveria, pigiau išlaikyti, ilgiau gali tarnauti, greitesnis, mažiau tepalo tesunaudoja, trumpesnis ir geriau veikia šaltame ore, kaip ligšiol vartotieji.

Skridimo augštumose

Aviacijos tyrimų stotyje Daytone, Ohio, daroma daug bandymų. Kai sandarioje patalpoje išpumpuojamas oras iki tokio skystumo, koks yra 90,000 pėdų augštyje, pradeda virti vanduo; sumažėjus spaudimui pradeda kilti vandenys buvusios dujos. Tokioj augštumoj ir žmogaus kraujas, jei būtų be apsaugos, pradėtų "virti" ir gal visos gyslos "eksploduotų". I toki didelių augštumų ora įleidžiami žmonės, apsivilkę įvairiais specialiais apsaugos drabužiais. Galva ir veidas apsaugojami specialiu plastiniu šalmu, kuris aprūpintas deguonimi.

Priešgaisrinis aliarmas namuose

Products Specialties, Inc. Cranforde, N. J., išrado gaisro aliarmo sistema, kuri lengvai gali būti įtaisyta kiekviename name. Jautrus detektorius įtaisomas kiekviename kambarvie prie lubų. Gaisrui kilus detektorius pagauna padėjusią šilumą ir aparatas pradėjęs skambinti prikelia šeimos narius. Aliarmas pradeda veikti prie 125 laipsnių šilumos ir jis veikia jau už 15 sekundžių tokiam karščiui atsiradus.

Oro potvyniai

Mokslininkai pastebėjo, kad mėnulis ne tik veikia į susidarymą jūrų potvynių, bet jis veikia ir į mūsų atmosferą, sudarydamas savotiškus oro potvynius, dėl kurių būna silpni vienos dvidešimtosios mylios per valandą greičio vėjai. Oro potvyniai, kaip ir jūrų, būna du kartu dienoje.

TURINČIOMS leidima priežiūros namams, reikalinga 3 ligonės moterys. 24 valandų prižiūrėjimas.

BRAYMAN NURSING HOME
Three Rivers, Mich.
Telef. 24241

Dabar yra laikas sodinti pievelę prieš atėjimą karščių
POTE BROS.
LANDSCAPING & SUPPLIES CO.
Plokšti grindimui akmenys, Humus, Creeping Bent, Cinders, Stone Slag, visokiu rūšių pievoms prižiūrėti reikmenys.
9449 S. Halsted Street
COm. 4-9082 RAdcliffe 3-9092

NAMŲ SAVININKAI, pagražinkite žaidimo kambarius. Speciali kaina birželio ir liepos mėn. Ping Pong stalai, 1 stalas ir 2 dalių sunkus viršus $24.95, 2 stalai ir 2 dalių sunkus viršus $29.95. Atdara sekmad. nuo 10 iki 5. Mes turime visokios rūšies Plywood medžiagu. JOHNSON, 2003 Grace, LAkeview 5-3970.

GARAŽAI

Bet kurio dydžio, bet kokio stiliaus — muriniai arba mediniai. Pasirinkite medžiaga, gera stilių ir augštos rūšies darba. Mes garantuojame garaža, kuriuo jūs būsite patenkinti turėdami ant savo sklypo. Žemiausios kainos. Nereikalingas įmokėjimas. 5 metai sumokėti.

Šaukite HIlltop 5-9255
McMILLAN CONSTRUCTION CO.
1401 W. 95th Street
Atdara sekmad. nuo 11 iki 5

Rentgeno teleskopas

Westinghouse Electric Bendrovė neseniai demonstravo naują savo išradimą, kuriuo rentgeno (X-ray) spindulių peršvietimu gaunamas vaizdas perkeliamas į ekraną ir duodamas 200 kartų aiškesnis, kaip geriausiomis priemonėmis iki išol buvo galima turėti.

Po ketverių metų jieškojimo surastas būdas pagaminti rentgeno spindulių nešiojamą aparatą, kurs labai patogus naudoti fronte.

Kaip plati visata?

Naujausiais astronomų apskaičiavimais, Paukščių Kelias, prie kurio priklauso ir mūsų saulė su planetomis, yra daug platesnis negu anksčiau buvo manyta: skersmenyje siekia apie 800 milionų bilionų mylių. Apie tai praneša Harvardo Kolegijos observatorija.

DĖMESIO NUOSAVYBIŲ SAVININKAI!
Gaukite apskaičiavimus dabar! Visokių rūšių dailydės — pertaisymai; kanalizacija; tinkavimai ir pastato pataisymai. Augštos rūšies darbas. Pricinamos kainos.
HIlltop 5-8033

Dėmesio nuosavybių savininkai!
J. J. GORGOL & SON
Virš 30 metų patyrimas. Visokių rūšių pertaisymai ir įdėjimai. 2621 W. 15th St. Visi darbai garantuojami. Atliekama vyrų priklausančių unijai. Nemokami skaičiavimai. ROckwell 2-2339
ROckwell 2-5221 (Res.)

DĖMESIO BESIRENGIANČIOMS ĮSTEKĖTI
PLANUOKITĖ DABAR!
Vestuvėms dekoracijos, išnuomojame dėl "showers", specialiems baliams. Šaukite Adele
South Cihcago 8-9502

Dėmesio, nuosavybių savininkai
Gaukite apskaičiavimus šiandien! Atliekame ELEKTROS vielavima rezidencijose, prekybose, industrijose, Pervieluojame, įdedame kamščius, jungtukus, šviesas ir "flourescent" šviesas.
MILLER ELECTRIC CO.
Gary, Ind. Gary 4-1023

Apmušimai
Insuliuotais
Asbestais

Cedrinais
Gontais

Alumėjum

- STOGŲ DENGIMAS ir PRIEDINIAI DENGIMAI
- ROCKWOOL INSULACIJA
- KOMBINACIJOS ALUMINIAI LANGAI IR DURYS
- COOL - RAY SETROS
- BARRETT EVERLOX GONTAI

(Vieni iš geriausių Chicagoje visokių rūšių taisytojai). 35 metų patyrimas. Geriausi darbininkai ir medžiaga. Žemiausios kainos. Be pardavimo komiso, be jokių dovanų arba specialių pasiūlymų.

Monarch Roofing
239 WEST 115th STREET
COmmodore 4-0800-01

Elektrinis termometras

Minneapolis Honeyweil Regulator Co. išrado elektrinį termometrą, kurs daug tiksliau gali išmatuoti žmogaus temperatūrą, kaip dabar vartojamasis gyvsidabrio, ir kurs tai atlieka 60 kartų greičiau.

SOPHIE BARCUS
RADIO PROGRAMA
iš WGES Stoties — Banga 1290
PIRMAD. iki PENKTAD.
8:45 iki 9:30 val. ryte
ŠEŠTAD. 8:30 iki 9:30 ryte
PIRMADIENIO vak. nuo 7—8 v.
Sekmad. 8:30—9:30 v. r. iš stoties WOPA 1490 kil
7121 SO. ROCKWELL ST
Chicago 29 Ill. HEmlock 4-2413

THE PET SHOP. Maži Parakeets. Kanarėlės — dainavimas gaarntuojamas. "Java Rice" paukščiai. "Parrots ir daug kitokių rūšių paukščių. Klietkos, stovyklelės ir paukščiams reikmenys. Didžiausias pasirinkimas tropiškų žuvų visoj Lake County. Hampsters, šunims ir katėms reikmenys. "Viskas dėl jūsų naminių gyvulėlių". 1922 Grand Ave., Waukegan, Ill. Tel. DE 6-2939. Atdara vakarais iki 9 — sekmad. 10 iki 4.

J. and J. Radio and T. V. Shop — geriausi pataisymai televizijų visokių išdirbysčių ir gamybos. Darbas garantuojamas. Šaukite geriausią techniką.
RENO H. GIOVANETTO
1826 Grand Avenue
Waukegan, Ill.
ONtario 2-4878

Dėmesio nuosavybių savininkai!
ir
Gazo įdėjimui leidimą turintieji!
Bendras apšildymas, kanalizacijos darbas ir skardos darbas. Nemokami apskaičiavimai.
F. G. WISBROCK
819 Jungles Ave. Aurora, Ill.
Šaukite: Aurora 5975

GERESNIAI PIEVELEI REIKALINGA. Juoda žemė, humus, vijoklė žolė, "blue grass sod", pušys, medžiai, krūmai, plokščio akmens takeliai ir terasos, akmens įvažiavimai į garažą, cinderiai ir nuolatus prižiūrėjimas.
MORAN'S LDSCPG. CO.
GRrden 2-1141
Mes aptarnaujame miestą ir priemiestį

GROVE LIQUOR MART
98th & Cottage Grove
Dabartinis savininkas
BILL ROCHE

- LIKERIAI
- VYNAS • ALUS

Specialios kainos vestuvėms ir baliams
MES PRISTATOME
ESsex 5-1517 Aplankykite mūsu barą

Dėmesio Namų Savininkai!
Now, Install GAS HEAT
TIKTAI UŽ $225
Išsimokėjimai—Mieste ir Priemiesčiuose
IMPERIAL HEATING & INSULATING CO.
Šaukite KEystone 9-6280
arba IRving 8-3300
Virš 35 metų Apšildymo Patyrimas

Miegojo 93 paras

21 metų Vancouver (Kanada) gyventoja po automobilio nelaimės išmiegojo 93 paras.

Pavargę? Nusilpę? Išsisėmę?
SUSTIPRINKITE
...ir tuojau jauskite stipresni!
PAILSUSĮ KRAUJĄ
Kaip jūs pradedate jaustis pavargę dienos vidurdienyje... kaip jūs atrodote pabalę, ir visokiems atlikimams reikalingos didelės pastangos... tuomet jūs gal esate kamuojami geležies trūkumo — mažakraujystės. Jūsų kraujas yra pavargęs, ne toks koks turi būti. Atgaivinti pailsusį kraują skubiai, pamėginkite Geritol, patvirtintą kraujo gaivintoją, kuris pradeda stiprinti kraują į 24 val.
Tiktai 2 šauktai Geritol turi daugiau geležies negu veršio kepenys, 7 kartus daugiau negu svaras spinatų. Per vieną dieną Geritol teikia stiprumą pavargusioms rankoms, kojoms, strėnoms. Jūs tuojaus jausitės stipresni — į 7 dienas arba sugrąžinsime pinigus! Pamėginkite Geritol šiandien skystimo tabletės formoj. Visose vaistinėse!

DĖMESIO NUOSAVYBIŲ SAVININKAI!
Mes aptarnaujame 50 mylių apylinkėj — šaukite šiandien. Mūsų klijentai yra visuomet patenkinti. Juoda žemė, smėlis, slag, cinders. Taip pat atliekame iškasimus.
BILL HENRY TRUCKING
Sheffield 3160-W

DĖMESIO NAMŲ SAVININKAI!
Visokių rūšių mūro ir cemento darbas
PAMATAI — ĮVAŽIAVIMAI
ŠALIGATVIAI - GARAŽŲ GRINDYS
ir t. t.
SCIANNI & SON CONSTRUCTION
9930 Commercial
Nemokamai apskaičiavimai — šaukite
RE 4-3513 Mieste ir priemiesčiuose

DĖL
LIGONINĖS APDRAUDIMO
Šaukite
HAROLD J. CRAIG
"Vyrą, kuris turi planą"
PAVIENIAMS IR ŠEIMOMS
Taip pat PRAŠALINIMO ir NEPAJĖGUMO PAJAMOS
Bendri agentai dėl Jefferson National Life Insurance Co.
CALUMET NATIONAL BANK BUILDING
HAMMOND, INDIANA
Šaukite RUSSELL 7000

GAS is Clean
Dėmesio turintieji gazo įdėjimui leidimą!
DABAR UŽSISAKYTE
GAZO DEGINTUVĄ — PEČIŲ
Šiandien!
Mueller Climatrol ir Kitokių
Įdedame per vieną dieną
Atliekame visokių krosnių ir metalinių plokščių pataisymus
Dabar gaukite apskaičiavimus —
F. H. A. Išsimokėjimai
Aptarnaujame miestą ir priemiesčius
ARENA HEATING
9311 S. Cottage Grove Ave.
TRiangle 4-7898

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
REKORDAS...
* Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
* Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas, ir krizes, ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.
* Augštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo
* Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nedelskite — pradėkite taupyti šiandien!

ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
SAVINGS INSURED UP TO $10,000
2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Vi rginia 7-7747

PROGRESS BALDŲ BENDROVĖS $100,000.00

AUGŠTOS RŪŠIES PREKIŲ PERVIRŠIO

Likvidacija

Baigiasi šį mėnesį!!

Jau tūkstančiai pirkėjų pasinaudojo Didžiausiom ir geriausiom vertybėm! Kurie dar nesuspėjote čia atvykti. **Dar Visi tu rite progos visko prisipirkti ir sutaupyti 50% ir daugiau!** Lai jokios propogandos ne sulaiko Tamstų nuo šio didžiausio pinigų sutaupymo.

Prie pirmos progos šį mėnesį atlankykite Progress krautuvę, kaipo pirmą ir seniausią Lietuvių Bendrovės krautuvę Chicagoje!

Pastebėkite šias kelias vertybes, kokius šimtus daugiau rasite čia atsilankę..

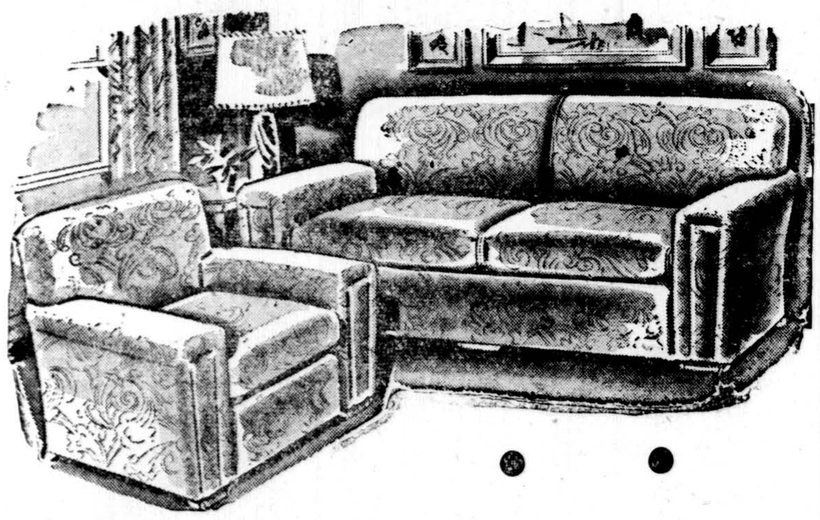

Štai vienas iš gražiausių 1953 metų mados seklyčios setas, ekspertų padarytas, parinktos medžiagos, 2 gabalai, verti $189, dabar tiktai birželio mėnesį kaina numažinta $98.50.

Štai kitos nepaprastos ir negirdėtos vertybės, kokias turite progos įsigyti pusdykiai:

1953 metų mados geriausių išdirbysčių šeimyniškos mieros Refrigeratoriai po $198.00
$198.00 vertės miegamųjų kambarių setai 3jų dalių po $119.50
$160.00 vertės 2-jų dalių parlor setai su lovos įrengimais po $89.50
$135.00 vertės virtuvėm gaziniai pečiai, žymių išdirbysčių po $84.50
$32.50 vertės springsiniai matracai, visokių dydžių po $16.95
$50.00 vertės pilni lovų įrengimai: graži lova, matracas ir springsai ... $27.95
$65.00 vertės gerai padaryti dviem gulėti studio couches $39.50
$45.00 vertės gerai padarytos ir gražiai nubaigtos komodės po $29.50
$95.00 vertės gražaus piešinio vilnoniai kaurai, 9×12 dydžio, po $59.50
$65.00 vertės 5-kių dalių Chrome Breakfast setai po $39.50
$68.00 vertės 5-kių dalių iš ąžuolo medžio padaryti breakfast setai po .. $32.95
$24.95 vertės supamos kėdės, apmuštos su augštos rūšies medžiaga, tik $15.95
$16.95 vertės garantuoti lovom coil springsai, visokių dydžių, tiktai $9.95
$129.50 vertės 1953 mados pilno dydžio žymiu išdirbysčių skalbiamos mašinos tik $87.50
$10.00 vertės gerai padaryti ir gražiai nubaigti lempų staliukai tiktai po $5.95
$12.95 vertės gražios metalinės lovos tik po $7.95
$19.50 — 45 svarų vatiniai matracai visokių dydžių po $8.95
$29.50 vertės 4-rių stalčių spintelės po $18.95
$7.50 vertės 9×12 gražios klijonkos, su apvadais, po $3.98
$7.50 vertės garantuotos svarstyklės po $4.98
$65.00 vertės didėli ir minkšti foteliai, gražių spalvų, po 32.50
$2.25 vertės plunksninės pagalvės, pilno dydžio, tiktai 98c
Tiktai 2 kiekvienam kostumeriui
$4.50 vertės 22×22 veidrodžiai tiktai $1.98
$7.50 vertės augštos rūšies elektriniai prosai po $4.95
$55 vertės kvepiančio medžio dėžės apsaugai drabužių nuo kandžių po $39.75
$39.50 vertės pernaujinti elektriniai dulkių siurbliai, žymių išdirbysčių, po $19.95
$219.50—21 colio paveikslio televizijos aparatai, 1953 metų mados, tiktai po $169.50
$6.95 vertės kilimų valytuvai tik.. $3.95
$4.50 vertės vasarinės sulankstomos kėdės tiktai $2.98

ATSILANKĘ RASITE TŪUKSTANČIUS KITŲ PANAŠIŲ VERTYBIŲ

LENGVI ĮSIMOKĖJIMAI PRITAIKOMI VISIEMS

VISOS PREKĖS YRA PIRMOS RŪŠIES IR PILNAI GARANTUOTOS

Krautuvės vedėjų 40 metų patyrimas vesti šią prekybą visuomet gali patiekti geriausias prekes už mažesnes kainas. Lai niekas nenukreipia tamstų dėmesio nuo pastovaus lankymo šios Lietuvių Bendrovės Krautuvės.

Jei pirkėjas nepatenkintas, gali grąžinti ir visus įmokėtus pinigus atsiimti

PROGRESS FURNITURE Co INC

4183 ARCHER AVE. Prie Richmond

Eidami atsineškite gazo ir elektros bilas — užsimokėsite be ekstra mokesčių. Taipgi priimame vandens taksų, raudonojo ir mėlynojo kryžiaus apdraudos mokesčius ir telefono sąskaitas. Galite išpirkti American Express money orderius — yra saugu ir patogu.

Krautuvė atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. popiet. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 9 valandos valandos vakaro dėl Tamstų patogumo.

Išradėjo pastogėje

JONAS RŪTENIS, Stamford, Conn.

Vieną popietę užsukau pas inž. **Rapolą Aukštuolį.** Pasisveikinęs puolu prie reikalo:

— Girdėjau, kad Tamsta išradėjas.

Tai labai įdomu... Mano susidomėjimas dar labiau didėja į rankas paėmus patentų įstaigos dokumentą Nr. 2636272. Išradimo pavadinimas — **Elipsografas.** Vartau patentų įstaigos gan įskilmingai atrodantį dokumentą ir viename jo puslapyje randu:

"Elipsografas jau buvo užpatentuotas 1869 metais. Išradėjas Smith. 1891 metais — Bradley, 1914 metais — Halvorsen, o 1928 — patentas "in France". Visi jie dėl savo sudėtingos konstrukcijos ir tik vėliau pastebėtų netikslumų gyveniman neišėjo. Todėl inžinieriai, braižytojai ir kiti reikalingi elipsografo to pubūdžio braižinius atlieka skaičiavimo ir kitais būdais. Tas viskas atima daug laiko ir vis tik nepasiekiamas reikalingas tikslumas.

— Kada gi Tamsta pradėjote šį išradimą? — klausiu inžinierių.

— 1950 metais, — lakoniškai atsako man išradėjas. — Prie savo niekelio — vartydamas jį rankoje taria, — dirbau trejus metus. Jo pagalba galima brėžti bet kokio dydžio visai tikslų elipsą, savaime aišku, apskritimą, betkokio dydžio visai tikslų šešiakampį ir kitas matematines kreives.

— Kas praktiškai galėtų Tamstos išradimu pasinaudoti?

— Daug kas. Pirmiausia tai didelis palengvinimas braižytojams, inžinieriams, bet jis būtinas plieno apdirbėjams, štancų dirbėjams (die), spaustuvėms, leidžiančioms katalogus ir t.t.

— Jo konstrukcija ir pagaminimas ar labai sudėtingas?

— Paprasčiausias. Jo savikaina galėtų būti iškalkuliuota net $2.75 — $3.00 gaminant didesnius kiekius. Detalėje prekyboje jis turėtų kainoti tarp $8.50 — $12.00. Esu taręsis ir demonstravęs eilei inžinierių. Tarp kitko savo išradimu jau esu išgelbėjęs iš bėdos savo darbdavį, nes firmos pagamintas tam tikras kariuomenės reikalams aparatas, dėl netikslaus elipso, komisijos nebuvo priimtas ir bosas buvo susirūpinęs, kaip galima būtų išvengti didelių nuostolių. Inžinieriams atsisakius tiksliau pagaminti jau gan tikslų elipsinį kūną — lešį, jo nustebimui pasisiūliau ir padariau. Aparatas buvo priimtas.

— Tamsta turbūt buvai gerai kompensuotas?

— Taip. Moraliai, savo bendradarbių akyse. Bosas mano pagalbą teįvertino pakeldamas algą trimis centais valandai. Objektas kurį išgelbėjau iš kritiškos padėties vertas 60,000 dolerių.

— Ar dar ką naujo kuriate?

— Taip. Dar koks dešimts priešaky. Vieni darbai įpusėti, kiti dar braižiniuose, bet jų daugiau Amerikoje nebepatentuosiu — vešiuos į Nepriklausomą Lietuvą.

— Ar šį pirmą įrankį pats pagaminai?

— Taip. Prašau į mano dirbtuvėlę.

Įėjom. Mažytis kambarėlis. Pasieniais keli stalai, o ant jų — turbūt ir velniui dantį pasikrapštyti įnagį rastum. Kampe nedidelė mašina vadinama "Late". Rašomasis stalas, apkrautas braižiniais. Tai tikra mokslininko šventovė, ir man buvo miela, kad jos šeimininkas lietuvis.

Nauja priemonė prieš skausmus

Sergantiems vėžiu ir turintiems didelius skausmus gydytojai iki šiol duodavo narkotikų, papjaudavo nervus, kurie perduoda skausmus ir tp., bet tie dalykai turi vėliau neigiamų pasekmių. Pennsylvanijos neurocihrurginė ligoninė atrado, kad tais atvejais geriau naudoti novokainą, tą patį vaistą, kurį dantų gydytojas naudoja užšaldyti nervą.

Istorikų kongresas

Minint 800 m. sukaktį nuo mirties šv. Bernardo iš Clairvaux Dijono mieste, Prancūzijoje, sušauktas tarptautinis istorikų kongresas. Daugiau kaip 100 studijų apie to šventojo gyvenimą gauta iš Prancūzijos, Vokietijos, Ispanijos, Šveicarijos ir kitų kraštų istorikų.

Elektra nuo ziperių

Illinois Universitete drabužių specialistas F. King sako, kad jeigu prie drabužių yra dviejų skirtingų metalų ziperiai, pvz. vario ir aliuminijaus, tai drėgmėje nuo jų gali atsirasti tokia elektros srovė, kuri gali sudaryti tiek rūgšties, kad nuo jos drabužiuose gali pasidaryti rudų dėmių ir net skylučių.

Paplitęs dramatinis veikalas

Georges Bernanos veikalas "Palaimintojī baimė" Hebertoto teatre, kaip praneša austrų spauda, jau buvo statytas 300 kartų. Vaidinimas tebeina Romos, Turinio ir Vokietijos scenose, bei jį studijuoja Antverpeno, Mądrido, Stockholmo, Oslo, Helsinkių ir Buenos Aires teatralai.

Čigonų baladės

Paskutiniame "Literatūros Lankų" numeryje matėme Juozo Kėkšto išverstas kaikurias dainas poeto Federico Garcia Lorca. Tai plačiai pasaulyje žinomas kūrėjas. Neseniai Indianos Universiteto poezijos leidinių serijoje išleistas to poeto kūrinių vertimas "The Gypsy Ballads of Federico Garcia Lorca". Kritikai tvirtina, kad vertimas gerai atliktas.

Prancūzų prozos antologija

Marcel Arland ruošia jau antrą tomą prancūzų prozos antologijos. Pirmasis tomas išėjo kiek anksčiau, pavadintas "La Prose francaise". Visa antologija bus dviejų tomų. Tas pats autorius neseniai išleido prancūzų poezijos antologiją "Antologie de la Poesie francaise".

Pakeičiamas jūros vanduo

Ionics, Inc. bendrovė atrado (kol kas paslaptyje laikomą) būdą kaip sūrų jūros vandenį patogiai paversti gėlu. Elektros srovė varo jūros vandeny ištirpusias druskas į membranas, kurios atskiria teigiamus jonus nuo neigiamų. Vanduo iš to proceso išeina grynas, tinkamas pramonei, laistymui ir gėrimui.

Garbės doktoratas

Kinų mokslininkui dr. J. Wu, dabar dėstančiam teisę Seton Hall Universitete, Portlando Universitetas gegužės 31 d. suteikė garbės daktaro laipsnį. Šis kinų mokslininkas JAV-se plačiai žinomas aprašymu savo atsivertimo į katalikybę knygą "Beyond East and West".

Apetito kontroliuotojas

Yale Universiteto profesorius dr. C. N. Long surado smegenų vietą, kuri kontroliuoja žmogaus apetitą. Jei ta dalis yra pažeista, atsiranda kartais toks apetitas, kad maisto priimama dvigubai ar net trigubai daugiau, negu normaliai.

Patikrinimas savo kelio

Fordo Fondas pradėjo skirti žymesnes sumas įvairioms kolegijoms, kurios atsideda patikinimui savo programų, dėstymo metodų ir t. p. Tų "savęs studijų" parėmimui Fordo Fondas atidėjo $300,000.

Į Pietų Ameriką

Katalikų Universitetas Washingtone ir šiemet rengia mokslininkų kelionę į Pietų Ameriką. Aplankys Kolumbiją, Ekvadorių, Peru, Chilę, Argentiną, Urugvajų, Braziliją, sugrįš per Portoriką.

Geofizikų pirmininkas

Amerikos Geofizikų Sąjunga trejiems metams savo pirmininku išrinko St. Louis Universiteto Technologijos Instituto dekaną J. B. Macelwane, jėzuitą.

Sėkmingas teatras

Apie pustuzinį veikalų, kuriuos pastatė Dramos fakultetas Katalikų Universitete Washingtone, vėliau nupirko filmų sukėjai arba buvo perkelta į Broadway scena.

Stiklu tręš žemę

New Jersey agrikultūros eksperimentinėj stoty dr. N. Childers atrado, kad smulkiai sugrūstas stiklas turi nedidelį kiekį geležies, cino ir kt. Tokias iš sumalto stiklo pagamintas trąšas jis pavadino "fruit".

John F. Eudeikis

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

4605-07 South Hermitage Avenue

Tel. YArds 7-1741-2 ir BIshop 7-9481

4330-34 South California Avenue

Telefonas BIshop 7-9719

AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ

ANTHONY B. PETKUS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL.

1410 SO. 59th AVE. CICERO, ILL.

GRovehill 6-0142

HEmlock 4-2644

TOwihall 3-2109

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON

— savininko —

St. Casimir Monument Company

3914 West 111th Street

Vienas blokas nuo kapinių.

Didžiausias paminklams planų pasirinkimas mieste

Telef. CEdarcrest 3-6335

LIUDĖSIO VALANDOJ

Šaukite

MAŽEIKA & EVANS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia

REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta

Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikale šaukite mus.

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojaus patarnaujam.

STEPONAS C. LACHAWICZ

2314 West 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

10756 S. MICHIGAN AVE. PUllman 5-1270

PETRAS P. GURSKIS

659 West 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

ALFREDAS VASAITIS-VANCE

1446 South 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Telephone YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

ANTANAS M. PHILLIPS

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139

JULIUS LIULEVIČIUS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

LEONARDAS A. EŽERSKIS

1646 WEST 46th STREET Tel. YArds 7-0781

Moterų GYVENIMAS

No. 47

Redaguoja ST. SEMENIENĖ, 3231 N. Wilton Ave, Chicago 13, Ill. Tel. EA 7-8668, DA 6-6887

Pasaulio Motinų Sąjūdžio kongresas

B. VENSKUVIENĖ, Prancūzija

Š. m. birželio 8—12 d.d. Briuselyje įvyko Pasaulinio Motinų Sąjūdžio (Mouvement Mondial des Meres) kongresas, kurį globojo J. K. Belgijos karalienė Elžbieta.

Kongreso pagrindinė tema buvo — **"Motina ir jos atsakomybė auklėjime".**

Į kongreso atidarymą atsilankė karalienė Elzbieta, Belgijos Sveikatos ir Šeimos ministeris p. Talye ir daugelis kitų augštų svečių.

Kongrese dalyvavo 17 kraštų: JAV, Anglija, Austrija, Belgija, Brazilija, Graikija, Indija, Ispanija, Italija, Lietuva, Liuksemburgas, Perų, Prancūzija, Olandija, Šveicarija, Ukraina ir Vokietija. Lietuves atstovavo Lietuvių Moterų komiteto pirmininkė prie Pasaulinio Motinų sąjūdžio p. O. Bačkienė ir to Komiteto gener. sekretorė p. B. Venskuvienė.

Kiekviena Kongreso diena buvo paskirta atskiroms studijoms, kurių svarbiausios buvo šios:

Motina ir vaiko asmenybės ūgdymas,

Motina ir vaiko intelektualinis bei fizinis auklėjimas,

Motina ir vaiko šeimyninis bei socialinis auklėjimas.

Keliant motinos atsakomybę intelektualiniame auklėjime p. B. Venskuvienė skaitė dr. A. Šidlauskaitės referatą "Profesinė orientacija".

Svarstant vaiko asmenybės auklėjimo klausimą p. O Bačkienė padarė pranešimą tema "Mokyklų sistemos iir vaiko asmenybės ūgdymas".

Visi išvardintieji klausimai buvo gvildenami labai plačiai, jautriai ir išsamiai. Jų visumoje prieita išvados, kad motina, kaip auklėtoja, yra didžiausia žmonijos pažangos nešėja bei naujosios kartos formuotoja ir todėl visi veiksniai bei institucijos turi jos auklėjimo darbą remti visomis įmanomomis išgalėmis.

Lietuvės delegatės buvo šiltai sutiktos laisvųjų tautų atstovių, ypačiai Graikijos, Ispanijos, Šveicarijos, Vokietijos ir Austrijos atstovių, kurios parodė gilų kenčiančios Lietuvos reikalų supratimą.

Lietuvių Moterų komiteto prie Pasaulinės Motinų Sąjūdžio (M. M. M.) pirmininkė p. O. Bačkienė buvo išrinkta į Pasaulio Motinų Sąjūdžio tarybą, renkamą trejiems metams.

Kongresistės dalyvavo eilėje priėmimų — pas Sveikatos ir Šeimos Ministerį, Briuselio burmistrą ir kitur.

Lietuvės delegatės įteikė meniškas lietuviškas knygas Graikijos atstovei P. Pitsaxis, Briuselio vice-burmistrui, Austrijos atstovei senatorei p. Hilte ir Ispanijos delegatėms.

Baigiantis kongresui lietuvės patiekė šias rezoliucijas:

1. veikti į tarptautines institucijas, kurios turėtų padėti išsilaisvinti šeimai ir mokyklai iš totalitarinio režimo varžtų, dėl kurių motina negali būti savo vaikų auklėtoja,

2. pagal Žmogaus Teisių deklaraciją turi būti patikrinta teisė motinoms išsaugoti savo tautinę individualybę ir tai perduoti savo vaikams neverčiant jų į asimiliaciją,

3. per spaudą ir viešą opiniją laisvųjų tautų motinos turi kovoti ir kelti idėjas, kurios padrąsintų ir parodytų pavergtų kraštų motinoms, jog jos nėra pamirštos.

Į kongreso uždarymą atsilankė Belgijos švietimo ministeris p. Harmel, kuris pasakė kongresistėms turiningą kalbą. Taip pat į kongreso uždarymą atsilankė įvairių kraštų Briuselyje gyveną diplomatinių misijų atstovai bei kiti augštieji svečiai.

Kongreso pabaigoje buvo priimtos Motinos — auklėtojos reikalu reikšmingos rezoliucijos, kurios bus paskelbtos vėliau.

Dvi draugės

Kanados moterų suvažiavimas

Kanados lietuvės moterys veikia. Gegužės mėn. 30 — 31 d. d. centro valdybos buvo sušauktas Kanados L. Katalikių Moterų Draugijos skyrių atstovių suvažiavimas Toronte. Dalyvavo atstovės iš Montrealio, Winnipego, Hamiltono ir Toronto.

Šeštadienio rytą kun. kleb. Ažubalis atlaikė gedulingas pamaldas už a.a. dr. Karvelienę ir kitas mirusias nares.

Suvažiavimą atidarė centro valdybos pirm. dr. A. Užupienė, prašydama dvasinį vadovą tėv. J. Liauba, O.F.M., sukalbėti maldą ir pakviesdama į darbo prezidiumą: O. Jonaitienę iš Toronto, Gražienę iš Montrealio ir Rut kauskaitę iš Winnipego.

Sudarytos rezoliucijų, sveikinimų ir mandatų komisijos. Padaryti skyrių pranešimai. Pasidalinta mintimis dėl ateities veikimo ir prieita bendrų išvadų. Pakeisti kaikurie statuto punktai, prisitaikant prie Kanados gyvenimo sąlygų. Po posėdžio dr. A. Užupienė pavaišino visas kavute.

Sekmadienį tėv: J. Liaubą, O. F.M., atlaikė pamaldas ir pasakė reikšmingą pamokslą, pritaikintą lietuvėms katalikėms moterims.

Po pamaldų įvyko darbo posėdis, kuriame tėv. J. Liauba padarė platų pranešimą iš Amerikos liet. kat. mot. veiklos ir moterų spaudos klausimu. Po trumpų diskusijų sekė centro valdybos ir revizijos komisijos pranešimai. Į naują centro valdybą išrinktos: dr. Em. Norvaišienė, Kazė Juozapavičienė ir Sofija Šakalienė. Į revizijos komisiją: dr. A. Užupienė, P. Abromavičienė ir V. Jasinevičienė.

4 val. p. p. įvyko iškilmingas posėdis. Jį atidarydama, dr. A. Užupienė pakvietė į garbės prezidiumą: tėv. J. Liaubą, kun. kleb. Ažubaitį, kun. kleb. dr. Grauslį, O.F.M., kun. dr. Gutauską, J. Matulionį, Jokubynienę, St. Prapuolenytę, dr. A. Šapoką, St. Dargį. Paskaitą "Lietuvė moteris tautos tarnyboje" skaitė St. Prapuolenytė, iškeldama daug gražių ir aktualių minčių. Po sveikinimų priimtos rezoliucijos. Suvažiavimo proga pasiųsti sveikinimai: ekscelencijoms vyskupams, Vliko pirm. prel. M. Krupavičiui, M. Galdikienei, Pasaulio Liet. Kat. Organizacijų sąjungai ir Amerikos R. Katalikių Moterų Sąjungai. Suvažiavimas uždarytas Lietuvos Himnu. Vakare įvyko svečiams kavutė, kurioje linksmieji broliai (St. Dargis ir K. Kakneviičius) labai vykusiai visus pralinksmino.

Kanados L. K. M. D-jos atstovių suvažiavime išrinkta centro valdyba pirmame posėryje pasiskirstė pareigomis: K. Juozapavičienė — pirm., dr. Em. Norvaišienė—vice-pirm. ir ižd., Sof. Šakalienė — sekr. Centro Valdybos adr.: K. Juozapavičienė, 29 Cork Ave., Park Road, P. O. Toronto, Ont.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų draugijos suvažiavimas priėmė priėmė šias rezoliucijas:

1. **Lietuvė katalikė moteris** siekia asmens tobulumo, gyvai praktikuodama religinį gyvenimą, kaip eucharistinė praktiką, pamaldumas, apaštalavimas ir karitatyvinė veikla.

2. **Krikščioniškas gyvenimas šeimoje.** Ugdymas Dievo ir artimo meilės jaunoje kartoje. Saugojami religiniai lietuviški papročiai, o ypatingai kalbamos maldos į Aušros Vartų Šv. Mergelę Mariją, parašant savo šeimai ir Lietuvai globos ir užtarimo.

3. Lietuvė katalikė moteris yra **aktinga lietuviškos parapijos narė** ir priklauso nors vienai religinei ar šalpos organizacijai.

4. a) Lietuvė katalikė moteris yra **sąmoninga lietuvybės gynėja** ir palaikytoja. Ji sudaro nuotaikas, kad šeimoje būtų kalbama gryna lietuvių kalba, kad vaikai ir visi šeimos nariai eitų į lietuviškas pamaldas. Ji palaiko lietuvišką spaudą, o pagal savo išsilavinimą ir sąlygas dalyvauja pati spaudoje, gindama tautinius reikalus.

b) Kaip sąmoninga lietuvė leidžia savo vaikus į šeštadienines lituanistines mokyklas ir vasaros jaunimo stovyklas. Studijuojantiems savo vaikams u-te stengiasi įkvėpti lietuvišką dvasią ir išauginti naujų katalikybės ir tautinių darbuotojų. Pagal išgales per Kat. Moterų D-ją stengiasi paremti mokslus einantį jaunimą, ar duodama jam kurį laiką pragyvenimą, ar sudarydama stipendijas.

5. Ji rūpinasi **mergaičių organizacijomis** ir joms padeda: ruošdama religines, tautines ir asmens ugdymo studijų savaites.

Tam reikalui organizuoja didesniuose skyriuose skaityklas, rengia religinio ir kultūrinio turinio viešus minėjimus.

6. Ji pageidauja iš centro organų ir dvasios vadų savo **laikraščio ar žurnalo,** kur jai būtų nurodomi jos gyvenimo uždaviniai ir keliami šeimos, pedagoginiai ir tautiniai klausimai.

7. Lietuvė katalikė moteris kasdien savo maldose prisimena **pavergtą ir kenčiančią Lietuvą.** Ji aukoja savo šeimos pajamų dalį Lietuvių Tautos išlaisvinimui. Ji seka ir budi kovojančios tautos gyvenime ir jame aktingai dalyvauja. Augščiausias jos tikslas — laisva katalikiška Lietuva.

ETIKETAS

Teatre

Kl. Ar yra tinkama vienai arba dviem moterim teatre leisti vyrui eiti priešakyje surasti sėdimą vietą ir ar vyras turėtų sėdėti tarp dviejų moterų?

Ats. Abidvi moterys eina teatre pirmosios, o vyras seka jas. Jis neturėtų sėdėti tarp tų dviejų moterų, nes negalėtų kalbėtis su viena iš jų, nenusisukęs nuo kitos.

Danutė Lipčiūtė

* * *

Jei sakyč — Tu man lyg saulė,
Būt mažai.
Naktį saulę žvaigždės migdo,
Tu budi gi amžinai...

Jei sakyč — Tu man kaip vėjas
Žydinčiuos laukuos, —
Jis paąargsta vilnim šėlęs,
Tu gi — niekados...

Jei sakyč — ugnies liepsnelė
Šąlančiam speige, —
Pelenuos žarija gęsta...
Tai ne Tu, ne ne!

Kolumbijos keistenybės

EM. PETRAUSKAITĖ, Kolumbija

Kolumbiečiai ypač mėgsta įvairų pasirodymą, reklamą ir demonstraciją. Dėl jų čia gyvenama ir daug kas tam paaukojama. Taip sakant, daugiau dėmesio kreipiama paviršiui, nei turiniui. Jie maitinasi silpnai, dėl to fiziškai nelabai pajėgūs. Taip pat juos nelabai madoje šemininiai ir kitokie svečiavimasi, o jų vaišės juokingai šykščios. Pavyzdžiui, vestuvėse svečiai alksta išgėrę stiklelį šampano ir paragavę iškilmingo "vestuvinio torto", bet už tai jaunosios kambarys užverstas gėlėmis ir dovanomis. Taip pat ir kitokiais atvejais atrodo, jog priėmimas vyksta ne norint padaryti svečiams malonumą, bet iš jų pasipelnyti dovanų pavidale. Už tai damos pasipuošusios kaip lėlės ir labai moka išsilaikyti dirbtinio orumo padėtyje — pasipūtusios, lyg povai. Tačiau jų galantiški kavalieriai ne retai nusiskundžia, kad jos nuobodžios, labai mažai temų jas interesuoja, tik lengvi pokalbiai. Bet jos moka žavingai šypsotis ir labai sentimentalios, atsidavusios ir šeiminiškos.

Kaip viskas Kolumbijoj, taip ir žmonės, ypač jų išvaizda, pasižymi dideliais kontrastais. Kolumbija pasižymi gražiais žmonėmis, ypač moterimis. Čia jų galima sutikti tobulai gražių. Bet taip pat, turbūt niekur pasaulyje nesutiksi ir tokių negražių žmonių. Už tai kolumbieciai labai vertina grožį. Grožio sąvokai išreikšti jie turi daug sinonimų, pvz. "graži" galima pasakyti hermosa, bella, linda, preciosa, espendida, encantadora ir dar, rodos, daugiau. Poetui puikiausias pasirinkimas! Už tai ir grožio konkursų, karalienių čia renkama įvairių įvairiausių. Kaip antai, šiemet, jau išrinkta konservatorių partijos karalienė, labdaros karalienė, kiekvienas miestelis, kiekvienas departamentas taip pat renka savo gražuoles. Dėl to veik ir kiekviename laikraštyje kasdieną yra taip vadinamas "socialinis skyrius", kur ypač mėgiama dėti kandidates į gražuoles ir ypač vestuvines nuotraukas, kartais su trumpais biografiniais paaiškinimais.

Už tai, išsirinkę kokią karalienę, jie ją moka ypatingai gražiai pagerbti. Karūnuojant kraštą gražuolę yra atsitikimų, kad net kariuomenė išrikiuojama šparlerais. Štai, kokia pagarba suteikta pernai metų grožio karalienei simpatingajai dona Leonor Navia Orejuela. Šiemet buvo jos vestuvės, tai buvo vienas furoras. Jau vien apie jos vestuvinį rūbą kiek sensacijų! Kad jis buvo tikrai įdomus, rodo jau ir šie daviniai: madų salonas "Casa Osorios" jį gamino tris mėnesius, trys panelės visą laiką dirbo vien su žydu,, jį haftuodamos "valencianiškomis" gėlėmis, o buvo jis 10 metrų ilgio ir 3 m. pločio. Visai suknelei sunaudota 32 jardai (jardas—75 cm.) medžiagos, šilko "de duquesa" perlinės spalvos... Visas kostiumas buvęs vienas meno kūrinys, o ant galvos "klasiškas" vainikas iš gyvų citrinos žiedų. Rankose, kaip visados įprasta, ji nelaikiusi baltų gėlių puokštės, bet pabrėždama savo religingumą, ji laikiusi maldaknygę ir rožančių.

Jai važiuojant į bažnyčią minia užpildžiusi kelias gatves ir, jai labai žavingai šypsantis, kėlusi dideles ovacijas. Ją sutuokė pats vyskupas Caicedo Tellez, bažnyčia jai specialiai pirmą kartą uždegusi 10 kandelabrų... O laike sutuoktuvių muzikos programa buvo iš anksto paruošta ir laikraščiuose skelbiama.

Žinoma, toji graži simpatinga mergytė, tikra Kolumbijos žemės dukra (tik, rodos, mėlynom akim...) tik tame krašte, kur dar galimi panašūs kultai, galėjo sulaukti tokios nepaprastos pagarbos. Tos keistenybės yra išdava tam tikros krašto psichozės. Šis kraštas žinomas savo ypatingu religingumu, kuris mums labai dar primena viduramžius. Iš vienos pusės, jis kartais čia pasiekia egzaltuotos ekstazės — čia gali pamatyti žmones meldžiantis iškeltomis rankomis ar kryžmai ant žemės gulinčius. O kokiu sukauptu nuoširdžiu tikėjimu jie Kalėdų naktį bučiuoja "El Nino Jesus" — paprastą lėlę, kurią Kūdikėlio Kristaus atminimui čia duoda bučiuoti nešdamas ją per bažnyčią kunigas. Arba kada per bažnyčias "keliavo" Fatimos Motinėlės statula, kokiu entuziazmu, išlydėdami iš vienos bažnyčios kiton, pilnom akim ašarų giedojo "Adios Maria", pergyvendami taip, lyg tikrai atsisveikintų su Marija...

Religiniuose pasireiškimuose daug vaidybos ir procesinių demonstracijų, kurių ruošime jie labai įsispecializavę. Kartais tos eisenos turi daug savotiško didingumo ir entuziazmo. Ir ko čia nepamatysi! Eina mokyklos, organizacijos, kunigija. Pavyzdžiui, Velykos pas juos Didžioji Savaitė tešvenčiama, o pats visam pasaulyje iškilmingiausias Prisikėlimas yra labai neįspūdingas. Už tai veik visa savaitė, o ypač Did. Ketvirtadienį ir Penktadienį gatvėse visas teatras. Tam teatrui jau iš anksto ruošiasi damos velykinius kostiumus, nes reikės gi "defiliuoti" visas dienas. Namuose tų švenčių pas juos nežymu, niekas ten nesiruošia, prieš jas nepasninkauja ir neruošia, nedažo velykinių margučių bei velykinių vaisių... Už tai visas gyvenimas gatvėje, nes ten visą dieną eisenos, ten atvaizduota visos stacijos ir visa bažnyčia išeina į gatvę. Ten pamatyti ne tik visą klerą, pradedant nuo seminarijos dar neužaugusių vaikų (čia jie iš mažens pradeda eiti į kunigus), baigiant augščiausia bažnytine vyriausybe. Čia pamatysi ir angeliukų ir vaikučių aprengtų sutanomis ar vienuoliškais rūbais.

A. Korsakaitė—Vielų skulptūra ant besisukančios lempos

Mums tie visi jų papročiai ne kartą iššaukia nuoširdaus juoko, bet jiems tai didi tradicija. Prieš kaiką iš tos "tradicijos" net spauda pradėjo rašyti, būtent, apie išmetamas milžiniškas sumas kalėdinėms "polvaroms" — raketoms, įvairiems "globams" — popieriniams skriduoliams etc. Juk visus metus neturtingiausios šeimos taupo centus, kad tik Kalėdų metu daugiau galėtų tų "polvarų" prisirinkti ir iškilmingiau jas paleisti oran... Tuo jie aklai tiki, kad duoda garbę Viešpačiui danguje. Kalėdų naktį mieste jautiesi, lyg fronte – tiek šaudoma ir viskas užrūkę dūmais. Kolumbietis negalėtų įsivaizduoti, kad kas galėtų jam šį didįjį malonumą kada nors panaikinti, tai jau suaugę su jų krauju ir dvasia. Tuo tarpu niekur nerasi tiek daug elgetų, skurdo, kaip fizinio, taip ir dvasinio. Mums, žinoma, netenka jų kritikuoti, tik nusistebėti kokių pasaulyje esama keistenybių.

KRONIKA

Stefanija Stasienė, gyvenanti Clevelande, Ohio, prisiunčianti "Mot. Gyvenimui" įvairiausių receptų, yra tikra ekspertė kulinarė, iš profesijos mokytoja, dėsčiusi namų ruošą. Ji yra gerai susipažinusi su lietuviška, lenkiška, vokiška, švediška ir amerikiečių virtuve. Turi surinkusi daugiau kaip 2,500 receptų ir juos sugrupavusi. Ypač platus skyrius užkandžių, sriubų, mėsų, o taipgi ligonių bei vegetariškų valgių ir kit. Žinoma, visą šitą medžiagą ji ruošiasi sujungti į vieną knygą, bet dėl laiko stokos ir įvairių kitų priežasčių negalėjo to darbo užbaigti.

Ji dirba viename iš žinomų Amerikoje Stouffer's restoranų, kur turi progos gerai susipažinti su amerikiečių virtuve ir jų valgių gaminimo būdais. Atliekamu laiku pasireiškia visuomeniniame gyvenime. Dirba šeštadieninėje Clevelando lituanistikos mokykloje ir aktyviai dalyvauja vietos ateitininkų organizacijoje. Augina 3 dukreles, kurių vyriausioji, 12 metų, šalia parapinės mokyklos lanko dar muzikos mokyklos piano klasę. Jaunesnioji, 10 metų, rodo gabumų balete ir lanko vieną iš žinomiausių Clevelando baleto studijų. Jaunesnioji šiais metais pradėjo dar tik pirmąjį skyrių. Stef. Stasienės vyras yra irgi mokytojas. Stef. Stasienė yra kukli, nemėgstanti reklamuotis. Jos nuoširdžiausias noras padėti kiek galint jaunimui, ypač mergaitėms.

Agnietė Jasaitytė sėkmingai užbaigė Marygrove kolegiją Detroite ir gavo bakalaureato laipsnį sociologijos mokslų srityje.

Naujoji intelektualė, gimusi 1928 m. netoli Vilkaviškio, suvalkiečio ūkininko šeimoje. Vidurinįjį mokslą baigė jau tremtyje, Vokietijoje. Atvykus į Pabaltijo Universitetą, ji pradėjo studijuoti lituanistiką. Čia besimokant, Pax Romana ir NCWC tarpininkaujant, Detroito Marygrove kolegija paskyrė jai pilną stipendiją (mokslapinigiai ir visas išlaikymas). 1949 m. vėlybą rudenį ji jau studentė didžiajame savo pramonės mieste. Aišku, čia nebuvo jokios galimybės tęsti pertrauktas lituanistikos studijas ir Jasaitytė neabejodama pasirinko sociologijos sritį.

Savo studijų metais Detroite, A. Jasaitytė visokeriopai prisidėjo ir lietuvių vardo garsinime, bei vietos kultūriniame gyvenime. Ją mes matėme visoje eilėje vaidinimų, parengimų, savosios visuomenės tarpe. Bet kurkas daugiau ji veikė svetimtaučių rateliuose. Visur ir visada pabrėždavo savo kilme ir tautybę. Visoj eilėj amerikiečių organizacijų, klubų, draugijų jai teko kalbėti ir aiškinti apie Lietuvą ir lietuvius, skelbti tą didžiąją neteisybę, kurią patyrė mažoji lietuvių tauta iš savo rytinio kaimyno. Jos iniciatyva ir pastangomis pačioje Kolegijoje buvo suruošta mūsų tautodailės parodėlių. Ji lankėsi amerikiečių skautų junginiuose, kur supažindindavo juos su lietuviškąja skautija, išmokydavo mūsų tautinių šokių. Televizijos programoje jai teko kalbėti apie Lietuvą. Nuo pat jaunystės dienų ir dabar, A. Jasaitytė yra nuoširdi veikėja ateitininkų tarpe, ir kiek tik galėdavo, visą studijų laiką prisidėjo prie šio katalikiškojo jaunimo veiklos Detroite. Su nuoširdžiausiais linkėjimais, bet nenoromis, detroitiečiai išleidžia jaunąją sociologę, o Chicagos lietuviai galės ją neužilgo matyti už Catholic Charities darbo stalo.

Gražina Sirutienė, lituanistė, baigusi Vilniaus Universitetą, humanitarinių mokslų fakultetą, nuo balandžio mėn. dirba First National Bank Chicagoje.

PLATINKITE "DRAUGĄ"